

AZ ELSŐ 25 ELŐFIZETŐNK 2000 FT-OS OÁZIS VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYT KAP

XXXVII. évfolyam 2014.

7-8

Kertbarát

magazin

Ára: 650 Ft

www.kertbaratmagazin.hu

**HERCZKU ÁGNES
ÉS NIKOLA PAROV**

**KERTÉ VARÁZSOLT
LEGELO
DÉZSAKERT
A TETŐN**

Ajándék
1000 Ft-os
Oázis
vásárlási
kuponnal

HÉVÍZ TÜNDÉRRÓZSÁI

KERTNÉZŐBEN

**ÜLTETNI ÉJJEL,
TITKOBAN AZ IGAZI**

TERASZRA, KERTBE

Három olyan növényt ajánlunk Olvasóink figyelmébe, amelyek nyáron a teraszon cserépben, illetve a kertbe kiültetve is megállják a helyüket.

Lúgvirág

Óriás vasfű

A lúgvirág (*Cotula hispida*) dél-afrikai származású, a fészkesvirágzatúakhoz tartozó évelő növény. Alacsony, párnás, ezüstös lombja fölé vékony száron gombszerű, sárga virágzatok emelkednek. A hazai évelőkertészetekben természetesen ez a faj nálunk nem télálló. Ugyancsak dél-afrikai származású a skarlátvörös hájvirág (*Crassula coccinea*), a varjúhájfélék családjából. Hideg időben a télikeretek, nyáron pedig a teraszok növénye, de a kertbe is kiültethető. A hideg napok közeledtével azonban ássuk ki, és költöztessük fagymentes, világos helyre. Pirosas, „kócos” virágai rövid szárok végén, bogernyőben nyílnak.

Az óriás vasfűvel (*Verbena bonariensis*) leggyakrabban a városi parkok egynyári-virág-kiültetéseiben találkozhatunk. Laza bokrával, magasba emelkedő, apró, lila virágaival remekül oldja a virágkiültetések szabályosságát. Méretes edényben, napos helyen a teraszon is megél, akár 1-1,5 méter magas bokrot nevel. Kora tavasszal magról vessük. Nagyon jó szárazságtűrő, hálás, egynyári növény.

Skarlátvörös hájvirág

Kertbarát
magazin

www.kertbaratmagazin.hu

Készült a Kertészet és Szőlészet szerkesztőségében
Alapítva: 1977.
37. évfolyam 2014/7-8. szám,
2014. július 18.

FŐSZERKESZTŐ:
Biza Klára
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Algeier Wendy
TERVEZŐSZERKESZTŐ:
Végh György
OLVASÓSZERKESZTŐ:
Vass Alexandra
TITKÁRSÁG: Kiss Jánosné

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:
1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Postacím: 1591 Budapest, Pf. 294
Telefon: 273-2290
Tel./fax: 273-2285
E-mail: titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu

A címkép a Floradania felvétele

Kiadja a Magyar Mezőgazdaság Kft.
Felelős kiadó:
HÁJOS LÁSZLÓ ügyvezető igazgató
SÁRI ENIKŐ ügyvezető igazgató
Marketingigazgató:
HORVÁTH ROLAND
Ügyfélszolgálat:
Husztné Csekó Emma
Tel.: 470-0411, fax: 470-0410
HIRDETÉS:
titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu
Tel.: 273-2285, 273-2290
Barsi Nóra
Tel.: (+36)-(30)-982-6369
barsinora@magyarmezogazdasag.hu
Boldog Rebeka
Tel.: (+36)-(30)-864-3290
boldog.rebeka@magyarmezogazdasag.hu

Minden jog fenntartva!
A lapból értesítéseket átvenni csak a Kertbarát Magazinra való hivatkozással lehet.
A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

Terjeszti a Magyar Posta Zrt., a Lapker Zrt., valamint az alternatív terjesztők

KÜLFÖLDÖN TERJESZTI:
Color Interpress Kft.
1039 Budapest, Hatvány L. u. 14.
Telefon: 243-9232
Fax: 243-9242

Előfizetésben terjeszti a Magyar P. Zrt.
Levél Üzletág, Központi Előfizetői és Árusmenedzsment csoport, 1900 Budapest.
Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, valamint megrendelhető e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu címen.
További információ (06)-(80)-444-444

Előfizetési díj:
egy évre: 3600 Ft, fél évre: 1800 Ft

NYOMJA: Ipress Center Hungary Kft.
Vác, Nádas u. 4.
Felelős vezető:

LAKATOS IMRE ügyvezető
A nyomdai megrendelés törzsszáma: Sz-12/99
Nyomás: 2014. július 11.
HU ISSN 0133-9435

www.mmgonline.hu
Szerkesztő:
Pap Edina

Első kézből

Nyáron szinte egymást érik az egynyári-virág-be-mutatók, amelyeknek társalapunk, a Kertészet és Szőlészet „dísnövényes” szerzőjeként magam is gyakori vendége vagyok. Legutóbb Gyulára látogattam, ahol a környezetszépítés, a virágosítás dobogós helyet foglal el a városvezetés célkitűzései között. Nem véletlenül nyerték el tavaly immár másodszor a Virágos Magyarorszáért környezetszépítő verseny első díját. Főkertészőnk nagy odaadással, az előző évi tapasztalatokból okulva, sőt, esetenként a lakossági óhajokra is figyelve tervezi meg a virágágyakat évről évre. Ahol a burkolt felületek nem engedik meg, oda virágágyak helyett virágoszlopok kerülnek, az idén összesen 41 (!) díszíti a belvárost. Jó látni, hogy a virágos szemlélet a lakókra is „átragad”: a városban tett szakmai séta során minden évben megcsodálunk néhány csupavirág, muskátli erkélyt. Akár vetélkedés is indulhatna a lakók között – mint azt sok helyütt látjuk szerte az országban –, de mégsem: körülötte csak jóval szerényebb próbálkozásokat, vagy kopasz erkélyeket látunk. Lám-lám a szomszéd szebb-nagyobb autója, díszesebb kerítése, nagyobb tévéje ösztönző, a virágos kert, vagy erkély viszont csak elvétve? Pedig az anyagi ráfordítás mértékét nézve össze sem mérhető velük. Talán nem érnek rá, vagy csak silány minőségű palántához jutottak, netán bedőltek a néhány száz forintért kínált, használhatatlan (tömörödött) virágföldek hirdetései, amiben a legnagyobb jó szándék mellett is csak sýnlődnek a növények – adok gondolatban fölmentést a kopár ablak vagy erkély tulajdonosának.

A kertészek némelyike részben ezért vállalja föl a háztól értékesítést, vagy saját áruda létrehozását, mert így első kézből adhatja át a valóban nélkülözhetetlen ismereteket. A viszonteladói értékesítés során sajnos gyakorta elsikkad, vagy hiányos az átadott szaknács. A legelszántabb kertészek kedvcsináló, kisokos füzeteket készítenek, amelyekben az összes fontos gondozási tudnivalót összegyűjtik, és osztogatják a vásárlóiknak. Erőfeszítéseikhez talán mi is hozzáteszünk valamit azzal, hogy az országszerte rendezett – gyulai, szigetszentmiklósi, balatonfüredi, balatonkeresztúri, győri, csólyospálosi – szakmai napokon hallott gondozási és a fajtaújdonságokkal kapcsolatos ismereteket első kézből adjuk át Olvasóinknak lapunk hasábjain.

Algeier Wendy

Ezért bízhat a Happy Dog minőségben!

Kizárólag csak a saját családi vállalkozásunkban gyártjuk.
Hazai gazdáktól származó, kiváló minőségű nyersanyagokat és hozzávalókat használunk.
Garantáljuk a legjobb emészthetőséget (90%)

GEORG MÜLLER,
TULAJDONOS ÉS
IGAZGATÓ
HAPPY DOG

„Szívünkön viseljük kutyája egészségét. Ami azt jelenti, hogy nem használunk hozzáadott aromákat, színezékeket, sem tartósítószeret. Nem alkalmazunk géntechnikát és állatkísérleteket. Ezt Garantáljuk!”

HAPPY DOG

Az egészséges
állateledel otthona

Keresse termékeinket az állateledel-szaküzletekben!

Kertbarát

BEMUTATJUK

6 Évelők a kerti tó partján

28 Dézsakert a tetőn

30 Harc a csigákkal, és a tetvekkal

40 A növények is éhesek

42 Ültetni éjjel, titokban az igazi

44 A földicseresznyék és rokonaik

52 Kivi vagy aktinídia?

IDEGEN TÁJAKON

16 Nemzeti Botanikus Kert Dublinban

KERTEK-EMBEREK

8 Herczku ágnes és Nikola PAROV

12 Harmonikus, nyugodt

KERTET ÉPÍTÜNK

20 A család éve

24 Talajmunkálatok

IDŐSZERŰ

31 Ábrándos kerti idill

36 Messze még az ősz

ITTHON

38 Hévíz tündérrózsái

KERTÉSZPALÁNTA

49 Az aranyos virágbogár

50 Forró nyári napok

VENDÉGLÁTÁS

56 Házi pékség, vidéki stílusban

KÖSSÜNK VIRÁGOT!

58 Szecesszió virágokban
A múlt emlékei
Megújuló divat

64 Posta

Évelők a kerti tó partján

A kerti élőhelyek közül a vízparti élőhely kialakítására és a vízpartjelző növények ültetésére mutatunk példát.

A kerti tavak több változatban készülnek, lehetnek épített vagy műanyag medencék és fölízott tavak. A sekély vízű tó szegélyére a természetes vízparti vegetációból származó vad vagy nemesített növényeket ültessük. Ezeknél a növényeknél az ún. zonalitásra kell figyel-

nünk, azaz olyan vízmélységre kerüljenek, amilyen vízparti zónában a természetben is előfordulnak. (A kertészeti árudákban kapható vízinövények színes jeltáblájának hátoldalán megtaláljuk a vízmélységet mutató piktoqramot.) Ha mégis bizonytalanok vagyunk a vízmélység tekintetében, akkor inkább sekélyebb, mint mélyebb vízbe ül-

tessük a mocsári növényeket. Fontos, hogy soha ne száradjon ki a talajuk. A példáinkon bemutatott kerti tó szegélyén valódi vízpartra ültetett, a tó vizében, a parti sávban élő növényeket, és a tószegélyen kívül élő, vízpartutánzókat láthatunk.

Ambrus Mária

Vízpartjelzők

Olyan kerti tó, medence is létezik, ahol nincs lehetőség vízparti, mocsári növények elhelyezésére. Az ilyen tavak, medencék partjára úgynevezett vízpartutánzó növényeket ültessünk, amelyek megjelenésükben hasonlítanak a valódi vízparton élőkhöz, ám beérik közepes mennyiségű vízzel. A medencepartra ültetve már messziről érzékeltetik a víz jelenlétét, és optikailag megnövelik a tó méretét.

TOVÁBBI VÍZPARTJELZŐ ÉVELŐ NÖVÉNYEK

Virágosak:

Óriás bőrlévelű

(*Bergenia cordifolia*)

Hullámoslevelű rebarbara

(*Rheum rhabarbarum*)

Pletyka

(*Tradescantia* fajták)

Keserűfű

(*Persicaria amplexicaule* 'Taurus')

Magas kúpvirág

(*Rudbeckia laciniata*)

Keskenylevelű sásbokor

(*Sisyrinchium angustifolium*)

Nagyvirágú gyíkfű

(*Prunella grandiflora*)

Kínai zergeboglár

(*Trollius chinensis*)

Hosszúlevelű veronica

(*Veronica longifolia*)

Virginiai füzérajak

(*Physostegia virginiana*)

Szívlevelű turbántok

(*Tiarella cordifolia*)

Tollbuga

(*Astilbe*)

Baracklevelű harangvirág

(*Campanula persicifolia*)

Színeváltó kutyatej

(*Euphorbia polychroma*)

Sáfrányfű

(*Crocosmia*)

Fűfélék:

Gyepes sédbúza

(*Deschampsia caespitosa*)

Széleslevelű különösfű

(*Chasmanthium latifolium*)

Vesszősköles-fajták

(*Panicum virgatum*)

Pántlikafű

(*Phalaris arundinacea* 'Picta')

Préri zsinégfű

(*Spartina pectinata*)

1. MOCSÁRPÁFRÁNY

(*Thelypteris palustris*)

2. MOCSÁRI GÓLYAHÍR

(*Caltha palustris*)

3. KERTI MAHÓNIA*

(*Mahonia aquifolium*)

4. VIRÁGOSNÁD*

(*Miscanthus sinensis* 'Gracillimus')

5. KAMÉLEONLEVÉL

(*Houttuynia cordata* 'Chamaeleon')

6. KÍNAI TOLLBORZFŰ*

(*Pennisetum alopecuroides*)

7. KÖTŐKÁKA

(*Schoenoplectus tabernaemontani* 'Zebrinus')

8. SÁRGÁS TÓPARTIFŰ

(*Rodgersia podophylla*)

9. KELET-ÁZSIAI LIZINKA

(*Lysimachia clethroides*)

10. POMPÁS TELEKI-VIRÁG*

(*Telekia speciosa*)

11. SZÍVLEVELŰ VÍZIJÁCINT

(*Pontederia cordata*)

12. SZIBÉRIAI NŐSZIROM

(*Iris sibirica*)

13. SÁSLILIOM*

(*Hemerocallis*)

14. JAPÁN FŰ*

(*Miscanthus*)

15. TÜNDÉRRÓZSA

(*Nymphaea hybrida*)

* vízparti imitátorok

A SZERZŐ FELVÉTELEI

DALOK virágnyelven

Ölvy köröz a csendes völgy fölött, szemben a budai hegyek koszorúja.

Nagykovácsi hajdani szőlődombján kapató utca meredek telkén áll a ház, fölötte már az erdő zöldell. A kert azonban csupa szín, szépen művelt zöldségágások, sziklakertek, tarka évelők, rózsabokrok, virágzó díszcserjék szőtesében terméskő lépcső kanyarog a teraszok között. A köríves felső teraszt szőlőlugas árnyékolja, a magasból széles panoráma nyílik a tájra. Ebbe a látványba szeretett bele Nikola, mikor hozzáfogott az építkezéshez.

• *Régi virtus szerint az igazi férfi meg tudja építeni a saját házát. Úgy hírlík, neked sikerült.*

– Építész szemmel biztos kifogásolható itt-ott, nem túl precíz, de olyan, amelyet én szerettem volna. Először anyám lakrészét húztam föl, majd ahogy pénzem és időm adódott, apránként folytattam. Amikor belekezdtem, sokat dolgoztam külföldön, jól kerestem, de a vállalkozók olyan összegeket kértek, hogy leesett az állam. Él itt egy erdélyi kőműves, a barátomnak mondhatom, az előző házamat is ő csinálta lenn a faluban. Vele és a fiával kalákában építettük meg ezt.

• *A kert nálatok éppolyan hangsúlyt kap, mint a ház. Ki a gazdája?*

Válaszul Ági és Nikola egyszerre mutatnak egymásra. Összenevetnek, majd *Nikola magyarázza:*

– Közös a kert, de felosztjuk: rám várnak az erőt, vehemenciát, nagy nekiugrást igénylő munkák; főlásni a földet, elégetni a rengeteg gázt. A kis finom „piperedolgok” Ági keze alatt vannak.

• *Illik is Ági légies, törékeny alkatához a szépítgetés.*

– A történet úgy kezdődött, hogy amikor először hozzáfogtam metszeni a sárgarózsa-bokrot, Nikola szólt, hogy azonnal tegyem le az ollót. Ő ugyanis a nagy, burjánzó növényeket szereti. Akkor volt egy „vívás”, vajon szabad-e nekem hozzányúl-

Ritka hely a világban, ahol a muzsika és a kert szépsége teljességben kivirágzik egy művészpár emberi összhangjából. Nikola Parov sokoldalú, virtuóz népzeneész, Herczku Ágnes táncosként, népdalénekesként egyaránt figyelemre méltó jelenség. Közös zenei alkotómunkájukon éppúgy átsüt az öröm, a gyönyörködtetés, mint kertjük megteremtésén.

ni. Engem még a nagyapám tanított meg rózsát metszeni, és tudtam, hogy úgy szebben virágzik. Hát ez volt az első mérföldkő! Amikor Nikola is látta, hogy értek hozzá, akkor kaptam újabb területeket, pontosan körülhatárolt foltokat virágoknak, a többi hely a haszonnövényeké. Így kezdtem „virágozni”, még növénylistát, terveket, rajzokat is készítettem. Korábban gyűjtöttem a kertészeti magazinokat, hisz régóta vágytam kertre. Amikor aztán a közös zenélést a közös élet is követte, úgy éreztem, „be van dobva a gyeplő”, és amit lehet, jó lenne a kertben is megvalósítani. Szívesen kísérletezek.

A Balkán varázsa

A szófiai születésű Nikola Parov fiatalon vált ismertté. Húszévesen alapította a tüzes balkáni ritmusokat játszó Zsarátnok együttest, amit több új formáció követett. A világzenében is otthonos, többek között részt vett Michael Flatley híres Riverdance produkciójában. Legendák keringenek arról, kavattól gadulkáig hányféle különleges hangszerezen játszik.

• *A zenei affinitást nyilván a bolgár őstől örökölted, de talán a kerti szenvedélye-*

ket is. A magyar nyelvben fogalomvá vált a „bolgárkertész” kifejezés.

– Ennek megvan a történeti előzménye, Bulgáriából kivándorolt közösség hozta magával a zöldségtermesztés jellegzetes tapasztalatát. A családjuk meséje pedig, hogy anyám fiatalon kikerült Bulgáriába diáktáborba, ott talákoztak bolgár apámmal. Nagy volt a szerelem, megszülettem én is, ám a kétfajta kultúra hosszabb távon nem tudott működni. Anyámmal hazajöttünk Pestre tízéves koromban. De nyaranként a szünidőt egy kis faluban, Djulevóban töltöttem a nagyapáméknál. Ő hivatásos muzsikus és gazdálkodó ember volt, mindent megtermelt az asztalra a család, tartottak állatokat, volt nagy konyhakert és virágos-

kert. Náluk tanultam meg zenélni és kertészkedni. Ezek meghatározó élmények.

• *Visszajársz még?*

– Szinte minden évben. Nagyon hiányzik a Balkán, szeretem a harsányságát, a szagokat, a zsibvásárszerűségét. Tudat alatt őrzöm például a bukszus erős illatát, ha valahol nyírják a bokrot, és megérezem, egy pillanat alatt ott vagyok – mint valami „időcsúszdán” – a gyerekkorban, a régi kertben. Én is ültettem a ház köré. Az embert húzzák az emlékei.

Madarak és kabócák éneke

A kert jellegzetessége a lépcsős, teraszos elrendezés, és a veteményes-virágos vál-

takozás. A konyhakertben krumpli, hagyma, borsó, bab, saláta, paradicsom, paprika, padlizsán sorjázik takaros rendben a gyümölcsfák lábánál. A fűszerágásokban tucatnyi aromás zöldfűszer: csombor, kapor, tárkony, lestyán, bazsalikom, oregánó, többféle menta.

• *Ebben a korán jött, perzselő nyárban feltűnően zöld a vetemény, és élénke a virágok.*

– Reggeltől estig körbesüti a nap a kertet, erősen kell locsolni, két nagy ciszternában gyűjtjük az esővizet. Komposztálunk és istállótrágyával is javítjuk a földet, a természetes megoldásokat szeretjük.

• *Ezt a madarak is értékeli, telj velük a kert. Van kívül versenyt dalolnotok.*

– Rengeteg a madár, hajnalban a nagy csiripelésre ébredünk. Tavaly is úgy hozta a munka, hogy nem tudtunk elmenni a tengerhez, aztán rájöttünk, hogy ez a környezet olyan, mintha nyaralnánk. Gyönyörű, nyugalmas, virágillattal teli. A teraszon hallgattuk a kabócák jellegzetes cirregő, zizegő hangját, akár délen. Csak a víz hiányzott.

• *Barátok jönnek hozzátok?*

– Persze. Zajlik az élet, még próbálni is szoktunk itt a zenekarral.

– Időnként a barátnőim is tanyát vernek nálunk, ilyenkor menekülttábor-jelleget ölt a kert – jegyzi meg nevetve Ági.

• *Min dolgoztok mostanában?*

– Készül az új közös lemezünk, a mi stílu-

HARMONIKUS, NYUGODT

Nadap a Velencei hegység keleti részének lankáin terül el Pázmánd és Sukoró szomszédságában. A helység neve a geodéziával foglalkozóknak biztosan ismerősen

hangzik, hisz ott található a Nadapi szintezési ősjegy, a hazai magassági mérések alapja.

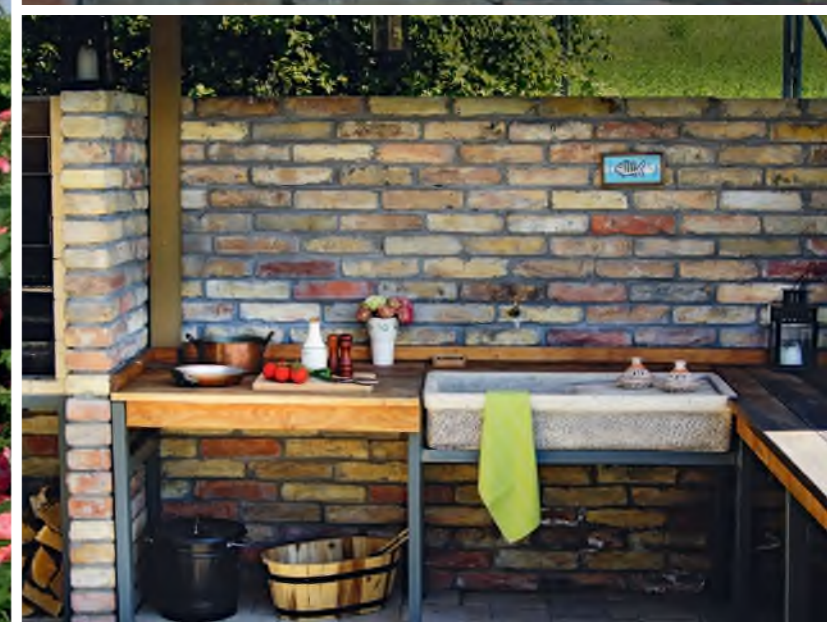
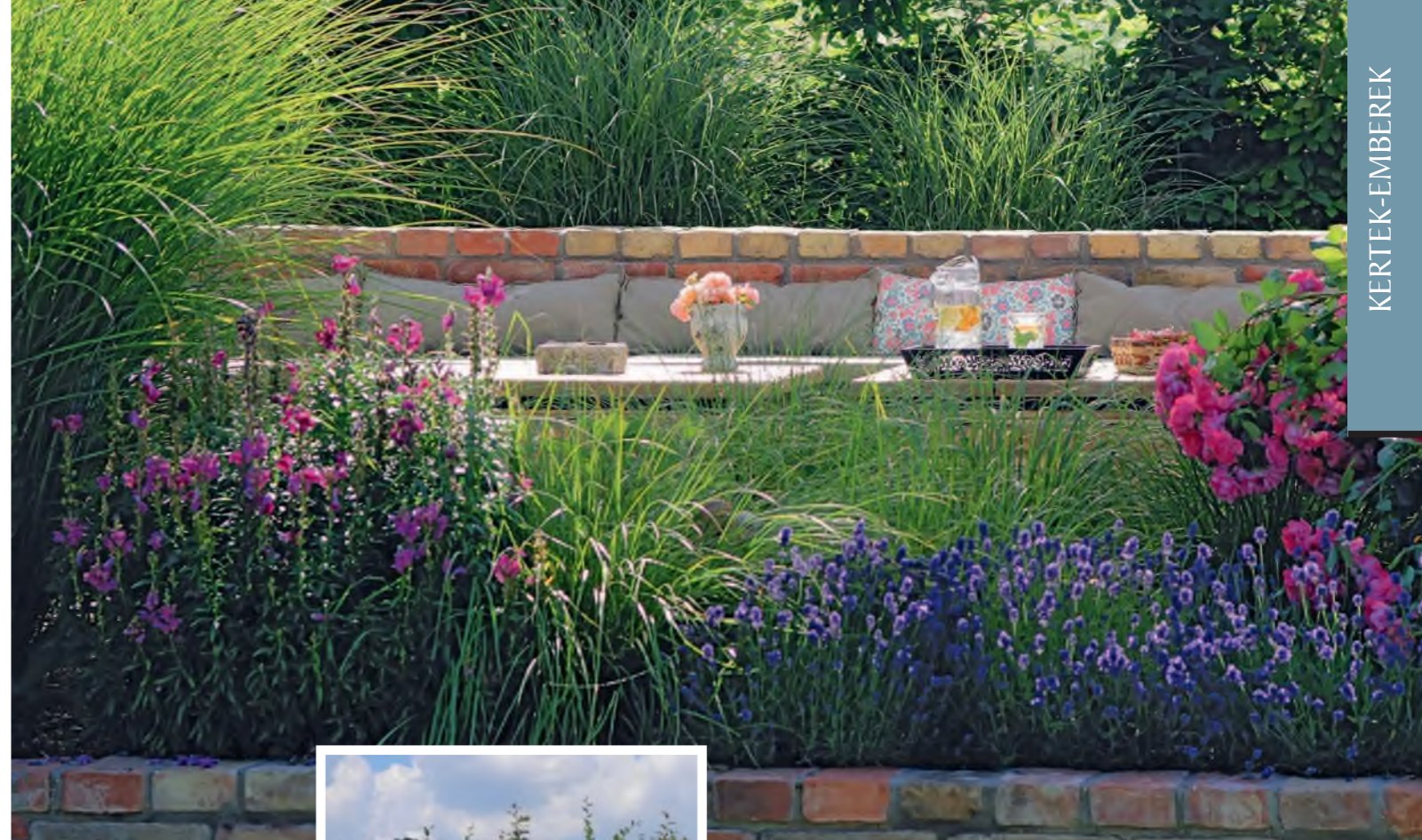
• *Miért ezt a vidéket választották otthonnak?* – kérdezem a tulajdonosokat, a Jecs családot, miközben a virágzó nyuszifülek, levendulák illatát és virágorát élvező mé-

A Kertnézőben program helyszíneit bemutató cikksorozatunkban most Nadapra látogatunk, ahol mezővel határolt kert építészeti és növénykiültetési megoldásai adnak ötleteket. A látvány valóban harmonikus egységet tükröz a környező tájjal és a benne élő emberekkel.

hek, dongók és megannyi repkedő rovar között felérünk a hátsó kertbe.

– Véletlen volt, mindig is álmodoztunk saját házról, és amikor megszületett az első gyermekünk, még jobban erősödött ben-

nünk ez az érzés. A barátaink tanácsára először Zsámbék, Páty, Telki irányába kezdtünk keresgélni. Mivel a helyválasztásban fontos volt az autópálya közelsége, Sukoróra is elvetődtünk, onnan pedig to-

vább kirándulva megpillantottuk a nadapi hegyet és völgyet, ami azonnal megfogott bennünket. Ez az! – kiáltottunk fel a férjemen a dombtetőről lenézve, és másnap megvettük ezt a telket.

• *A díszfüvek sokaságával szervesen kapcsolódik a kert a környező, még beépítetlen mezőhöz. Hogyan alakult ilyené?*

– 2006-ban kezdtünk építkezni, és az első kert a mi munkánk eredménye volt. Úgy gondolom, jó, ha először a ház készül el, amiben élünk, és nem egyből alakítjuk ki a kertünket. Hagyjunk időt magunknak, ülünk le, nézessük a kertet, próbáljuk kitárolni, mit szeretnénk, hogyan éreznénk jól magunkat benne.

Első szempontunk az volt, hogy legyen gyeplő, játéktér a gyerekeknek, és sövény a kedvenc növényünkből, a babérmeggyből, hogy a kíváncsiskodó szemek elől elzárjuk a kertet. Három évig használtuk a saját kialakítású kertünket. Amikor megvoltak az elképzeléseink, kerttervezőhöz fordultunk. Rácz Péter, kerttervező a Piet Oudolf angol tájépítész által bevezetett mátrix elrendezést használta a növények kiültetésében, a növényeket nem foltokban, hanem a különböző fajtákat keverve ültette egységesen az egész kertben.

– Szeretem, ahogy a kevés fajtájú növény a kert különböző részeiben ismétlődik, mondja a házigazda. A kerttervezőnek

szabad kezet adtunk a növények kiválasztásban, csak azt kértük, használjon díszfüveket, mert szerintünk ez olyan növény, ami nyáron, ősszel és még télen is jól mutat.

A kétszáz négyzetméteres kert étkező-konyha-nappali kialakítású. A család két gyermekével itt éli tavaszi, nyári, őszi napjait. A téglából épült kerti kiülőben beszélgetünk a háziasszony bodzaszörpét kortyolgatva.

Hátunk mögött a frissen nyírt mező illatozik, szemben a sukorói dombok lankái. A domboldalt borító növényzet látványa kitágítja a kertet, a természet egy darabkájában ülünk. Mögöttünk gyertyánsövény (*Carpinus*), előtte japán díszfű (*Miscanthus*), tollborzfü (*Pennisetum*), távolabb csenkeszek (*Festuca*). Nyílnak a levendulák, a rózsák, a gyapjas tisztesfű, vagy más néven nyuszifül (*Stachys*), a zsályák (*Salvia*), a díszgyertyák (*Gaura*).

– Sokáig éltünk külföldön és mindenhol hoztunk magunkkal valamit, amit szerettünk volna itthon használni. Skandináviából „érkezett” a faház gondolata, arab hatásra ez a kerti kiülő, Horvátországból a kerti sütögető. Életünk korábbi időszakának emlékei, életrései vannak ebben a kertben, amit a tervező segített harmonikus egységbe foglalni. Így lett olyan a kertünk, amelyben otthon érezzük magunkat és ahol rendszeres vendégek a barátok, a családtagok.

• *Hogyan választotta a növényeket?*

– Az első pillanattól kezdve imádtam a kertet, a Kertnézőben kertjeinek hatására azonban már más szemmel néztem a növénye-

KERESZTES LÁSZLÓ PÉTER, MEGYESI ÉVA ÉS VERBŐCI PATRÍCIA FELVÉTELEI

www.kertnezoben.hu

ket. Tudatos visszafogottságnak köszönhetően nem akarok mindent megvenni, ami megtetszik, de ültettem bordó virágú mocsári mályvát (*Hibiscus moscheutos*), tátikát (*Antirrhinum*), pillangóvirágot (*Cosmos*), bíbor kúpvirágot (*Echinacea*). Volt olyan növény, ami jött és ment, nem maradt meg.

• *A kert mindig ad elfoglaltságot, ahhoz, hogy rendben legyen, a gazda gondossága, munkás keze szükséges. Hogy illeszthető be a család mindennapjaiba a kert gondozása?*

– A hétvége a családé, a pihenésé, ezért úgy próbálom beosztani az időmet, hogy péntek délutánra mindent elvégezzek a kertben. Igyekszem akkor kertészkedni, amikor a gyerekek is itthon vannak, ők játszanak, én pedig a közelükben teszek-veszek. A kertben töltődöm fel.

Hét-nyolc naponként füvet nyírok, nyolcheatenként szellőztetem. A gyomlálás, az elnyílt virágok levágása, a növények viszszavágása és az öntözés is az én feladatom. Automata öntözőrendszer csak a fűves területen van, máshol tömlővel öntözök,

aszerint hogy az egyes növények mit kívánnak. Azt gondolom, fontos, hogy az ember saját maga tartsa fenn a kertjét, ne akarjon akkora ligetet, amire már nincs ideje. Reggelenként kimegyek egy bögre kávéval a kezemben, leülök a kedvenc függő fotelomba és nézem a növényeket. Sokat váltottam a családom, amióta kertünk van, vigyázunk a virágokra, amióta tudjuk, hogy milyen sok a munka vele.

A gyerekekkel és a férjemmel együtt mi is tanulunk a kerttől, sok élőlényel élünk együtt, gyíkokkal, békákkal, cinkékkel, bogarakkal, erdei siklókkal. Utánaolvasunk, megismerkedünk velük. Szeretek főzni, a férjem grillezni, ezért rendszeresen használjuk a kerti sütögetőt, a gyerekek kérésére gyakran kint is étkezünk. Azt vettem észre, hogy kezdjük kinőni a kertet, már saját veteményest is szeretnék. Az idén például kaspóba ültettem paprikát, bazsalikomot.

A nadapi kertbe szeptemberben látogathatnak el az érdeklődők.

Megyesi Éva

Nemzeti Botanikus Kert DUBLINBAN

A dublini Nemzeti Botanikus Kert viszonylag kis területe ellenére a világ leggazdagabb gyűjteményes kertjei közé tartozik: 20 ezer különféle taxon, azaz faj, fajta, változat található benne.

Az Ír-szigetet, vagy ahogy gyakran emlegetik, a zöld szigetet Európa nyugati peremén nyaldossa körül a tenger. A földrészt szélére szorultak a hajdani kelta őslakosság utódai és maradványai, az írek, ez a hányatott sorsú különös nép. Országuk felszíne alig tagolt, erdő szinte nincs, eredeti növényzete szegényes. Kőfalak és sövények végtelen kiterjedésű rácsozatába szorult legelő, sovány szántók zöldellnek mindenfelé. A kopár sziklás lejtőket csak tavasszal élénkítik a sünzánót (*Ulex europaeus*) élénksárga bozótjai. A viszonylagos egyhangúságot az időjárás sem tudja felvidítani. Bizony nem magyar embernek valók a viharos tengeri szelek, a szürke égbolt, a kevés napsütés, a napokig egyhangúan permetező eső. A tél ugyan enyhe, de a nyár hűvös. A Dublinban mért eddigi hőségcsúcs 27,8 °C!

Ami kellemetlen az embernek, az nagyon kedvező a növényeknek. A kiegyenlített éghajlati viszonyok miatt végtelen gazdagságban sikeresen nevelik távoli földrészek virágait. A Teremtő talán ezzel akarta vidámbbá tenni az írek környezetét. A kultúrába vett növények száma sokszorosa a magyarországiaknak, chilei, új-zélandi, ausztrál, dél-afrikai, himalájai növények is megtalálják a kedvező életfeltételeket.

A kertek díszei természetesen nem mauktól érkeztek ide. A Brit Birodalom nemcsak katonáival, hanem tudósaival, így botanikusokkal is jelen volt a világ számos szegletében. Írország brit gyarmatként hasznot húzott abból, hogy Angliához hasonlóan oda is beáramlottak az új növények. Az egzotikus növények először botanikus kertekbe, nagy kertészetekbe kerültek, s onnan terjedtek el az országban. Jóllehet az ír kertkultúra meg sem közelíti a szomszéd angolokét.

Szokatlan, élénk színű trópusi rododendron (*Rhododendron robinsonii*) a Curvilinear Range üvegházban

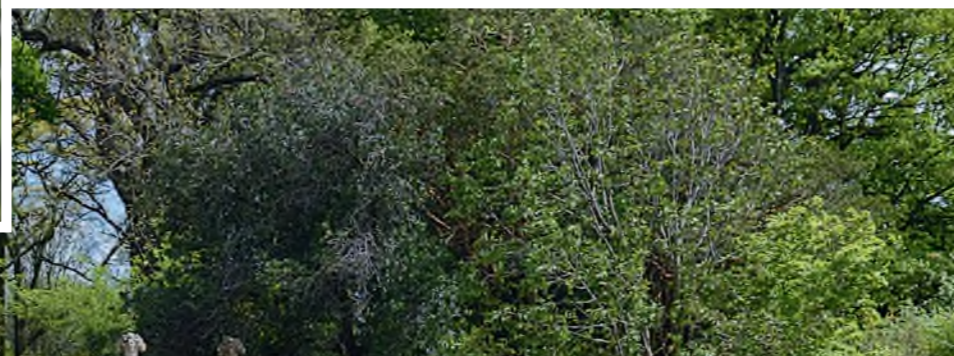
Az élőhelyén (Kínában) veszélyeztetett galambfa (*Davidia involucrata*) különleges virágai

A Falkertben zöldség-, gyógy- és fűszernövény-bemutató látható. A falakra szőlőt és gyümölcsfákat „terítették”

A Nagy Pálmaház központi hajója

Érdekes kiméra az x *Laburnocytisus adamii* nemzetséghibrid. Mindkét szülője (*Chamaecytisus purpureus* és *Laburnum anagyroides*) virágait hordozza

A legragyogóbb ékkő

Több mint 200 éve, 1790-ben javasolta *Walter Wade* botanikaprofesszor az ír parlamentben nyilvános botanikus kert alapítását. A házelnök, *John Foster*, Oriel bárója jelentős anyagi áldozatával létrejött alaptól a Dublin Society 1795-ben házat és földet vásárolt a Dublin központjától 3 kilométerre, északra fekvő Glasnevin település mellett, a Tolka folyó partján, a népszerű ír szent, *Szent Mobhi* által alapított híres monostor közelében. A glasnevini kert 1800-ban már látogatható volt, és az első üvegház is megépült. Néhány évvel később Wade a Dublin kalpagján tündöklő „legragyogóbb ékkőnek” nevezi a glasnevini kertet.

Az elmúlt bő két évszázad alatt kitűnő botanikusok és kertészek (*Ninian Niven*, *David* és *Sir Frederick W. Moore*, *C. F. Ball*) vezették és gazdagították a botanikus kertet. Az 1843–69 között épült acélvázás üvegházegyüttes *Richard Turner*, az acélszerkezetek felhasználása egyik forradalmasítójának híres munkája, gyönyörű műemlék. A bicentenáriumra teljesen felújították.

A kert mindössze 20 méterrel fekszik a tengerszint fölött, területe időközben 11 hektárról 19,5 hektárra növekedett. Ma délről és nyugatról Dublin legnagyobb temetője (Glasnevin Cemetery), az ír történelem és kultúra jeleseinak megszentelt nyughelye, igazi különleges „sírkert” határolja. A temetőt magas, az országra jellemző sötétszür-

ke-fekete mészkőből épült kőfal veszi körül, és érdekes módon egy átjárón onnan is megközelíthető a botanikus kert. A Tolka folyó északról szegélyezi.

Nagyszerűen tervezett

Ha szomjasan érkezünk a kerthez, a környéken kedvünkre válogathatunk, hogy melyik hangulatos ír kocsmában kóstoljuk meg a helybeliek által kizárólagosan fo-

A déli félteke növényeit bemutató Curvilinear Range üvegház

A sziklakert sokféle írországi kő felhasználásával készült

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

Az üvegházak közelében helyezkednek el a növényrendszertani gyűjtemény szabályos parcellái, és az évelő virágok változatos, hosszú (border) szegélyágyai. Külön területet foglalnak el a kínai és az új-zélandi cserjék. Az egyik kőfal mellett kúszónövényekkel ismerkedhetünk meg, közelükben találjuk a lepkecserje- (*Buddleja*) és a bazsarózsa- (*Paeonia*) gyűjteményt. Onnan sétaút vezet a kanyargós utakkal szabdaltnak mutatós, meglepő növényekkel teli sziklakerthez. A közelében, árnyékos lejtőn alakították ki a páfránykertet. Nyáron szépen rendezett egynyárivirág-bemutatóban is gyönyörködhetünk. Glasnevinben látható többek között az ír nemzeti borbolya- (*Berberis*), kötöröccserje- (*Escallonia*) és cserjéspimpó- (*Potentilla fruticosa*) gyűjtemény.

zött említhetjük az 1870-ben ültetett kenderpálmákat (*Trachycarpus fortunei*), a hatalmas kaukázusi gyertyánszilv (*Zelkova carpinifolia*), a bizarr virágzatú idős galambfa- (*Davidia involucrata*) csoportot. Különösen sok ritka kelet-ázsiai növényfaj található ott, pompás virágú rododendronokkal vegyítve. A folyócskán át keskeny híd vezet a gazdag és változatos rózsagyűjteményhez. Néhány éve korszerű alpesi házzal gazdagodott a kert. A botanikus kert vezetősége kiemelt gondot fordít a honos író növénytakaró bemutatására, külön kertrész szenteltek erre. Akármerre járunk, feltűnő a gondozottság magas színvonala, a tisztaság és a rend.

gyasztott két folyadékot: az ír whiskey-t (ők így írják, hogy megkülönböztessék a skótokétól) és az ír sört.

A Botanic utcai főkapun belépve (a látogatás maig ingyenes) balra mély rózsaszín virágú, nevezetes történelmi rózsát láthatunk (*Rosa 'Old Blush'*). A hagyomány szerint *Thomas Moore* híres író költőt ez a rózsafajta ihlette a „Nyár utolsó rózsája” című halhatatlan balladája megírására. Jobb oldalon két kör alakú virágágyást szemlélhetünk meg, amelyet hagyományosan minden évben újabb bonyolult mintázattal pozsgás növényekből raknak ki. A bejáratnál szemközti az üvegházak emelkednek.

A Nagy Pálmaházban és oldalhajóiban kamélia-, orchidea-, páfrány-, kaktusz- és pozsgagyűjteményeket látogathatunk sorra. A szágópálmák közt a nevezetes, 90 éves vietnami *Cycas micholitzii*-t és a közel százéves, azóta a természetben már kipusztult dél-afrikai *Encaphalartos woodii*-t.

Különleges élményt nyújt a ritka és érdekes növényekben bővelkedő Curvilinear Range nevezetű, nagyszerűen tervezett, csodálatos arányú, hosszúkás trópusi üvegház. Megnyitása évében, 1849-ben Victoria királynő is meglátogatta. Többnyire a déli-féltékéről (Új-Zéland, Ausztrália, Dél-Afrika, Dél-Amerika) származó, gyűjteményes kertekben is ritkán fellelhető változatos és gazdag növényanyag látható benne. Figyelmet érdemelnek Új-Guinea, a Fülöp-szigetek, Indonézia, Tajvan veszélyeztetett magashegységi trópusi esőerdeinek szokatlan kinézetű havasszépí (*Rhododendron*), köztük a fán lakó (epifita) rododendronok. Különálló üvegházban helyezték el a rovaremszító növények rendkívül gazdag gyűjteményét. A Victória-házban többek közt természetesen a hatalmas levelű paraguayi óriás tündérrózsát (*Victoria cruziana*) csodálhatjuk meg.

A Rendszertani Gyűjtemény ágyásai

A 270 éves öreg tiszafasor (Addinson Walk)

A kettős évelő borderágy tavaszi képe

A júnnani rododendron (*Rhododendron yunnanense*) virágokkal zsúfolt természetes példánya

Híres a kert alapítása előtt, az 1740-es években telepített tiszafák (*Taxus baccata*) szegélyezte sétány (Addinson Walk). A Pine Hill dombocskát fenyőgyűjtemény foglalja el, szebbnél szebb idős példányokkal, például jókora mandulafenyővel (*Pinus pinea*) és szomorú atlaszcédruval (*Cedrus atlantica 'Pendula'*), kínai hemlokfenyővel (*Tsuga chinensis*), szecsuanai szűrős-jegenyefenyővel (*Keteleeria davidiana*). Ezen a dombon ismerkedhetünk meg a délibükkök (*Nothofagus spp.*) természetes példányaival is. Figyelemre méltóan gazdag a kert juhar-, tölgy-, hárs- és kőrisfajokban. A Tolka-menti kertrészek, amelyeket tavacsok sora tesz látványosabbá, bővelkednek pompás idős fapéldányokban és ritka cserjékben. A különleges egyedek kö-

A glasnevini kertben sok új egzóta növényt honosítottak meg Európában elsőként. Közöttük legismertebbek a pampaifű (*Cortaderia selloana*), és a paradicsomfa (*Cyphomandra betacea*), mindkettőt 1840-ben Argentínából hozták. 1848-ban honosították a himalájai óriásliliomot (*Cardiocrinum giganteum*) és a háromvirágú abeliát (*Abelia triflora*). Az intézmény kertészei számos új (sokszor 'Glasnevin' névre keresztelt) fajtával bővítették a világ dísznövényválasztékát, és a kertészképzésük is említésre méltó. A Nemzeti Botanikus Kert fontos tudományos műhely, melyet gazdag herbáriuma és rendkívül értékes régi szakkönyveket tartalmazó könyvtára tesz még rangosabbá.

Méltóképpen

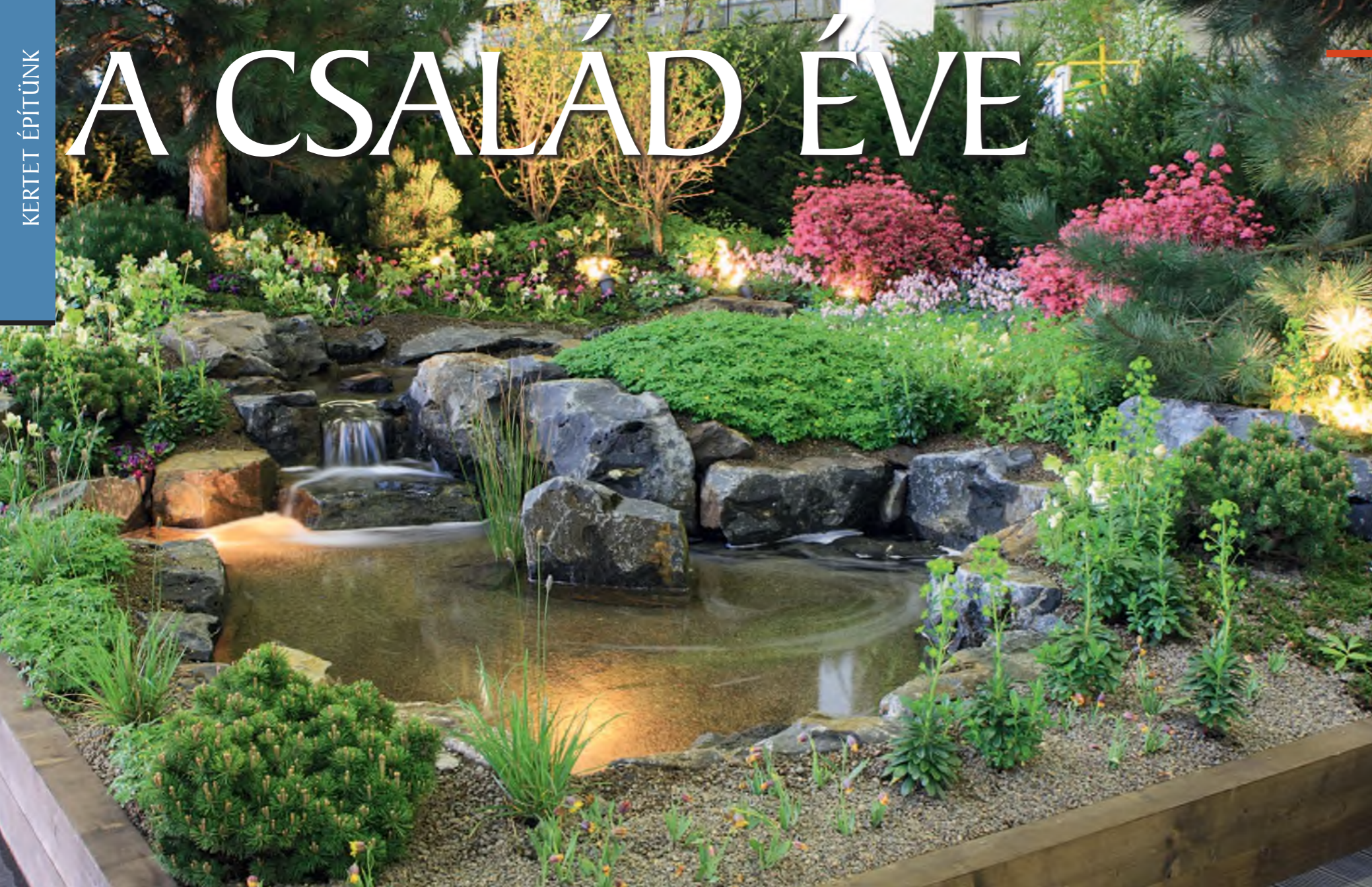
A kert alapításának 200. évfordulóját nagy eseménysorral méltóképpen megünnepelelték. Az ír kormány és a magánemberek egyaránt tisztában voltak az esemény súlyával, az ő adományaikból varázsolták újjá, ha lehet még gyönyörűbbé a glasnevini kertet. Az ír Nemzeti Botanikus Kert és az MTA Nemzeti Botanikus Kertje (Vácrátót) között fennálló együttműködés keretén belül többször volt szerencsém Glasnevinbe látogatni és ott időzni, sőt egyik alkalommal két héttig a kertben laktam. Volt alkalmam nagyon jól megismerni a szerkezetét és növényeit. A kert telis-teli van látnivalóval, nagyszerű növényekkel, szépen tervezett és kiválóan fenntartott. Akárhányszor szívesen megyek vissza. Írországba ma már sokan eljutnak Magyarországról turistaként, vagy munkavállalóként. Melegen javaslom, hogy az elcsépelet író sztereotípiák (pub, zene, tánc, Guinness sör) keresése mellett a növénykedvelők szakítsanak időt a belvárosból könnyen és gyorsan elérhető Nemzeti Botanikus Kert meglátogatására. Megéri!

Kósa Géza

A CSALÁD ÉVE

Az „Ölelés” címet adta kertjének a verseny győztese, a Tubakert Kft. Összhatásában és kivitelezésében tökéletes alkotás született. Az erdei hangulatú kertrészletben két fő növény, két fenyőfa határolta a teret. Az egyik az alkotó apai, a másik az életet adó anyai erőt, a két fa között eredő patak vize pedig a család megújulását és továbbélését megteremtő gyermek életét jelképezte

A Biotó Kft. „Dísztóidill” kertjének árnyékos tava vízinövényekkel, partján páfrányokkal, óriáslapuval (Gunnera)

A TUBAKERT KFT. ÉS A SZERZŐ FELVÉTELEI

Ötletek, érdekes, különleges növénykompozíciók, új anyagok és ritkán látott technológiák, újszerű megfogalmazások és filozófiák. E szavakkal foglalhatnánk össze az idei Magyar Kertépítő Versenyen látottakat.

A Magyar Kertépítők Országos Szövetsége (Makeosz) hat évvel ezelőtt az angliai Chelsea Flower Show mintájára kezdte szervezni a versenyt, hogy a profik és a diákok körében egyaránt teret adjon az egyedi, kreatív magyar alkotásoknak. A résztvevők az idén „A család éve” gondolatkört jelentettek meg a kertépítés eszkö-

zeivel. A szakmai zsűri az elmúlt évhez hasonlóan idén is a versenykertek ötlete, filozófiája, a terv, az újszerűség, az ökotudatosság, a fenntarthatóság, az építés minősége, a növényhasználat és az összhatás alapján döntött.

Megyesi Éva

A forrásból eredő patak vize a tóba, az élet megnyugvásának vizébe fut. Nyíló évelők sokasága, gólyaorr, hunyor, kutyatej, kankalin színezte a patakpartot. A kert a legszebb vízarchitektúra különdíjat is megkapta

Ezüst fokozatú lett a Prime Garden Kft. „Tea tulipánokkal” elnevezésű munkája. Az alkotók olyan családi kertet építettek, amely több feladatot is ellát, több nemzedéket is megmozgat, szórakoztat, pihenésre ad lehetőséget. Emellett megtanít gondoskodni a benne élő növényekről, halakról, madarakról és egymásról. Ezen gondolatok jegyében készült el ez a többgenerációs versenykert pergolával, kerti pihenőhellyel, teaházzal, csobogóval, medencével

A jó műszaki megoldású kertben az apró részletek is nagy figyelmet kaptak. Beszélgetésre csábít az újrahasznosított, bontott teraszajtókból épített „üvegház”. Ablakából szép a rálátás a medencére, a növényekre, a pihenni vágyót pedig gőzölgő tea várja az asztalon

A medence mellett fehér színben pompáznak a tavaszi hagymások, tulipánok, kaspóba ültetett vitorlavirág (Spathiphyllum) és fehér hortenzia (Hydrangea). Fölöttük vörös lombú japánjuhar (Acer palmatum 'Atropurpureum') tör a magasba

A Garden Kft. „Hajlék a kertben, ősi térrendezési hagyományaink nyomán” című munkája újszerűen, mégis régi gyökerekből táplálkozva gondolkodott a családról. Az alkotók emlékművet állítottak nagy családjuk, nemzetük, őseink tiszteletére: az ősi jurta formavilágára alapozva tűzrakó helyet építettek a családi ház kertjében. A vörösrézről készült gyönyörű tűzrakó hely az életet adó napot mintázza. Az alkotás a profik versenyében bronz fokozatot kapott

BUDAI KERTCENTRUM

Nálunk mindent megtalál, ami a kertjéhez szükséges!

Kertcentrumunkban
David Austin rózsák
széles választékával várjuk Önt.

**Keresse rózsaválasztékunkat
a honlapunkon.**

Ahol nem csak a
növények érzik
jól magukat...

Cím: II. kerület, Budakeszi út - Szépjuhász né út sarok
Telefon: 1/392-5091, 30/396-5687, 30/944-8263
Nyitva tartás: H-Sz: 8h-18h V: 8h-16h

www.budaikertcentrum.hu

KERTTÉ VARÁZSOLT LEGELŐ TALAJMUNKÁLATOK

Cikksorozatunkban lépésről lépésre követhetjük, hogyan alakul át a hollandiai legelő díszkertté, és megismerkedhetünk a kertépítés alapfogalmaival.

A termőtalaj megfelelő előkészítése a kert sikerének egyik elengedhetetlen feltétele. Egyrészt meg kell tisztítani a gyomoktól és a fölösleges növényzettől, másrészt a földet föl kell lazítani, és amennyiben szükséges, feljavítani. Akármennyire türelmetlenek is vagyunk, ne hagyjuk ki ezt az előkészítő munkát. A mi legelőnk esetében magától értetődő volt, hogy a megviselt gyepterületet fel kell számolni, de hogy milyen módszerrel, az nem volt egyértelmű. Tehénész szomszédom azt tanácsolta, hogy permeteztessem le az egész területet gyomirtóval, majd szántassam be. Idegenkedem a vegyszeres beavatkozásoktól, így átmenetileg nyitva hagytam a kérdést. Volt időnk, mert őszre terveztük a gyepterületet. Nagy volt a meglepetésem, amikor egy február végi napon telefonál-

tak, hogy milyen fűkeveréket akarunk, és ha lehet, sürgősen döntsünk, mert két nap múlva jön a vetőgépes munkavállaló. Mint kiderült, a tehenész szomszédi gesztusként a saját legelője felújításakor egyúttal a mi legelőnk is beszántotta. Gyomirtás nélkül. A fűmagot illetően az látszott a legkézenfekvőbbnek, ha az övékével azonos keveréket választunk. Nemcsak azért, mert sürgött az idő, hanem vonzónak tűnt, hogy a fű majd ugyanolyan színű és minőségű lesz a kerítésen belül, mint kívül és a kert ezáltal szebben összeolvad a környezetével. Nem bántam, hogy durvább minőségű lesz.

A legelő síkra egyengetésének utolsó mozzanatait még előben követhettük. Másnap gyorsan körbecövekeztük azokat a részeket, amit nem akartunk befűveztet-

Nehéz beleképzelni a kert a jelzőcövek erdejébe

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Két évvel a fűvetés után

Talajgyengető szupermasina

ni. A tervrajz pontos átviteléről szó sem lehetett. A legalább három méter széles masina csak megközelítően követte a terv vonalait, és kizárólag egyenes sávokban dolgozott. Nemcsak vetett, hanem az összes vetéskor szükséges műveletet (porhanyítás, hengerelés stb.) is elvégezte. A hatalmas, nagy teljesítményű vetőgépet – városi emberek lévén – áhítattal csodáltuk. Azt, hogy nagy súlyával összetömrítette a februári nedves talajt, csak később fedeztük föl. A vetés is túl korainak tűnt, de a szomszéd azzal érvelt, hogy ha meleg és száraz lesz a tavasz, akkor a később vetett fűvet locsolni kell, arra pedig nem volt lehetőségünk. Igazat adtunk neki. Végül is örültünk, hogy átsegített bennünket a nehéz első lépésen.

A tervrajz körvonalainak pontos átvitele és a tó kiásása következett. Szerencsénk volt, ügyes markológépest találtunk, aki pár óra alatt tökéletesen kialakította a kö-

rülbelül 20x2 méteres tó medrét. A kiásott földből a tó mögött enyhe rézsút csináltattunk. Több tereprendezési munkára nem volt szükség, így elkezdődhetett az utak és ágyások végleges kimérése.

Türelmetlenül vártuk a fűmagok csírázását. Egy hónap sem telt bele, és zöld fáttyol lebegett a talaj felett. Ez volt a legvárhatóbb pillanat. Sajnos a kijózanodás sem váratt sokat magára. A záporosók után sokáig tartott, amíg a víz felszívódott a talajba, és a vetési sorok közötti földcsíkok rövid időn belül bemohásodtak. A kikelt fű sárgult, láthatóan rosszul érezte magát. Kétség nem fért hozzá, hogy rossz volt a talaj vízáteresztő képessége. Ezt az ágyásokban is tapasztaltam: a nyirkos földre benyomódott keréknyomokban is sokáig állt a víz eső után.

Talajunkról kiderült, hogy a jégkorszak gleccserfolyóinak finomszemcséjű iszaplerakódásából és szélfújta finom homok

keverékből áll. Könnyen megmunkálható, de nagyon finom szemcsézettsége miatt a felső réteg könnyen összetömörödik, különösen akkor, ha nedves. A tanulság: eső után ne járjunk rajta, és ha lehet, minden nehéz gépet tiltsunk ki a kertből. A nagy teljesítményű vontató- és talajmunkáló gépek valószínűleg több kárt, mint hasznot okoztak.

Sajnos nem hallgattam a szomszéd legelő tanácsára, és nem kezeltük gyomirtóval a gyepfelületet. A gyomok egy része újra kihajtott, és a legelőt borító növénytakaró összefüggő darabokban maradt az alászántás után. Ez nem lett volna baj, ha a legelő legelő marad, de én fákat és bokrokat akartam ültetni, és lépten-nyomon beleütköztem a még elbomlatlan, kezelhetetlen gyeprögökbe. A faültetés verejtékes rémálommá vált.

A tőfenéken jól látható a talaj rétegzettsége. A legelső sárga réteg vízelzáró kavicsok

Hogyan kellett volna?

Gyepfelújításakor elegendő, ha először a felső 10-15 centiméteres réteget törjük föl (gépi forgókapával), majd beszántjuk. Előzetes vegyszeres permetezés nem feltétlenül szükséges, de meggyorsítja a gyeplépcsés elbomlását. Ha a fű helyére növényeket akarunk ültetni, akkor a vegyszeres gyomirtás a legjobb. Néhány héten belül nemcsak a fű és gyomok föld feletti, hanem a föld alatti része is elpusztul. Nem kell a talajt mélyen bolygatnunk, elegendő a felső réteget rotálni, fellazítani. A leggyorsabb és egyben legköltségszerűbb megoldás a markológépes legyalulás és talajlazítás. A gyomos talajt fűszedő és elhordják, majd a fellazított al-talajra új, komposztal gazdagított termőföldet terítenek. Nem túl göröngyös gyeplépcsés felszámolásánál vagy fűszedő módosításánál kisebb, kimondottan fűhántásra alkalmas gépek is jól használhatók. Ez az eljárás valamivel környezetkímélőbb, de a lehántott 3-5 centiméteres felső réteget itt is el kell szállítani, és a földet ez esetben is föl kell lazítani. Akár kézzel, két ásónyom mélyen is beássuk az öreg növénytakarót a földbe.

Zöldelő vetési fűsorok március végén

Két év után valamennyire feljavult a talaj szerkezete. A beszántott gyeplécsés elmállott, szerves anyaggal gazdagította a talajt. Az esővíz most már könnyebben felszívódik, és a fű összefüggő zöld felületet alkot. A legelői használatra összeállított fűkeverék mégis túlzottan durva minőségnek bizonyult. Zöldnek ugyan zöld, de különösen a terjeszkedő fűfajták miatt nehézkes a gyeplécsés rendben tartása. Mindent összevetve sajnos utólag jöttünk rá, hogy a lehető legrosszabb fűkeveréket és gyeplécsési módszert választottuk.

Kovács Éva

Fűhántoló géppel szépen eltávolítható fölösleges gyeplécsés. A frissen lehántott gyeplécsés könnyen újratelepíthető

hortus hungaricus

Nemzetközi Kertészeti Szakkiállítás és Vásár

2014. szeptember 19–21.

Szigetszentmiklós, Flora Hungaria Nagyban Virágpiac

Programok:

- Virágkötészeti Verseny és Show • Óvodás Kertépítő Verseny • Kertépítő Verseny
- Interieur Lakberendezési Verseny és Kiállítás • Magyar Termék Stand
- Stihl Timbersports bemutató – világbajnoki versenyszám
- Kézműves Sziget • ÖKO játék falu • Fa Mászó • Kedvezményes Vásár

Közönségnapokon a rendezvényre ingyenes buszjárat „VIRÁGJÁRAT” közlekedik, melynek menetrendjéről tájékozódjon elérhetőségeinken.

www.hortushungaricus.hu | +36 24 445 445

www.facebook.com/Hortus-Hungaricus

Rendező
flora
HUNGARIA
NAGYBANI VIRÁGPIAC

Társrendező
Magyar Kertészeti Szakkiállítás és Vásár
M.K.T.

Partnereink

A teraszra nyárra kiköltöző szobanövények köré ültethetünk egyényári virágokat. A bunkóliliom (Cordyline) mellé bársonyvirágok társultak

DÉZSAKERT A TETŐN

A rohamosan városiasodó életforma mind többet foglal el a természetes élőhelyekből. Vétek üresen hagyni a megmaradt területeket, de a burkolt felületekről sem kell lemondanunk: az erkély és a tetőterasz is „bezöldíthető”.

A legkézenfekvőbb megoldás a balkonláda-beültetés, de azt jórészt a járókelők, vagy a szemközti szomszéd látja csak, keveset ad hozzá a balkon hangulatához. A szélsőségesen kicsi, egy-két négyzetméteres balkonok kivételével mindenütt elfér egy-két dézsa, nagyméretű cserép. Nem érdemes elaprózni, a sok kis cserép látványa zavaró, öntözésük nehézkes, hamarabb kiszárad a közegük. Legalább 20-30 centiméter átmérőjű edényeket vá-

lasszunk, tágas tetőteraszra, az igazán „bátraknak” 50 literes edényeket ajánlunk. A nagy edény előnye, hogy kiemeli a beültetett növényt, magasságot ad a mobil kertnek. Érdekes többféle egymáshoz illő növényt társítani bennük. A szabadban teletűző növényekhez (fák, cserjék) is méretes cserepet választunk, de ne agyagcserepet, hiszen azok télen szétfagynának. Az agyagutánzatú műanyag edény, vagy fadézsa a jó választás. A nagyon divatos és

A FLORADANIA ÉS A HOLLAND VIRAGIRODA FELVÉTELEI

A virágok mellett a zöldségféléknek és a fűszernövényeknek is helyük van a tetőterazon

A citrusfélék (kumquat narancs) mediterrán hangulatot teremtenek

Szélvédett tetőkertekbe, teraszokra való a kecses, hosszúságú kaspók és a fölfelé törő növekedésű, borulékony növények, így például a feketeszem (Thunbergia)

A mediterrán országokban kúszónövényként megismert murvafürt (Bougainvillea) zömök, bokros növekedésű változatban is kapható

mutatós fémedények nem valók a napos teraszokra, mert túlzottan felforrósodnak, hamarabb kiszárad bennük a talaj. A dézsás kerteknek az ültetettekkel szemben az az előnyük, hogy időről időre átrendezhetjük. Különösen a nagyobb teraszokon érdemes vázlatrajzot készíteni a növényelrendezésről, megjelölve a szeles, az árnyékos és a napos helyeket.

Algeier Wendy

HARC A CSIGÁKKAL, ÉS A TETVEKKEL

A KEZDŐ KERTÉSZ

Soha semmi közöm nem volt a földtúrához, de úgy döntöttem, hogy ezentúl lesz. Ha elbátortalanodom, igyekszem majd nem lebetonozni az egész kertet, hanem lassan megtanulom, hogyan lehet kezdőként vegyszermentesen növényeket termesztani, gondozni, talajt javítani.

Az enyhe tél rengeteg kártevővel áldott meg bennünket. De a kártevő olyan, mint a gaz. Jó az, csak most éppen nem nekünk. A kolonizálás még akadozik, bár a zseb-kendőnyi területet folyamatosan bővítve ástam, kapáltam, iszapoltam, ültettem, palántáztam, locsoltam, gazoltam. Az anyatermészet hamarosan megcsillantotta oroszlánkarmait, és felvonultatta puhatestűekből és kitinésekből álló hadtestét. Az eredmény? Maroknyi túlélő.

A salátát még a télen magról palántáztam. A kicsikéket néhány nap szoktatás után kitettem az előkészített, alginittel és komposzttal megtámogatott helyükre, azaz a dzsungelbe. A kertben a föld törmelekes, nagy göröngyökből álló, téglákat és

kőzuzalékot összetartó valami. Másnapra hűlt helyüket találtam.

A Növényi Diverzitás Központból rendelt sóska ki sem kelt, sötétben zabálta fel a csírázó magokat valami teremtmény. A paszternák sem járt jobban, a sok kis szár elérte ugyan a felszín, egy centiméter magas sötétzöld ígérlet sorakozott az ágyásban, de egy éjszaka tövig rágták a csigák. Pedig még olyan fiatalok voltak! Feldühödtem, vettem kertészeti, csávázatlan magokat. Imádom a spenótot, szintűgy a paszternákot, fussunk csak neki még egyszer! A paszternák most sem kelt ki, a spenót kinőtt. A kis hajtásokat ki egyeltem, és beleszórtam a reggeli turmixomba.

Messziről jöttem, de megvettem a lábam ezen a vidéken, gondoltam csipőre tett kézzel. Aztán megjelentek a hangyák. Azt gondoltam, nem a könyvtárban vagyunk, itt van az úgynevezett talajélet, szorgalmas, jóra való élőlénynek tűnnek. Munkájuk nyomán néhány nap leforgása alatt görcsös marokként összepöndörödtek a levelek. Lecsipkedtem őket, kidobtam a kukába, mert a komposztot nem akartam tönkretenni. Az esős napokon olyannyira elszaporodtak, hogy kihúzkodtam az összeset, már megenni sem volt kedvem őket.

A legfájóbb még hátravan: a lóbab. A szemem fénye volt, olyan szépen nőtt. A szomszéd is a csodájára járt, amíg tetvesedni nem kezdett. Épp virágzás előtt voltunk, szaladtam az orvoshoz, azaz a kertészetbe. Kézi permetezőbe készítettem 1,5%-os töménységű káliszappanoldatot, és elindultam lemosni a gyalázatot a barátaimról. Két napig úgy tűnt, hogy nyertünk, nem sokkal később azonban iszonyatossá vált a helyzet. Fekete nedvedző telepek lepték el a szárat, a levélgyekek alját és koromsötét égésfoltok jelentek meg a hófehér virágokon.

Áztattam csalánt, azzal is permeteztem. Összeszedtem több mint ötven katicabogarat, majd finoman fölsegítettem őket a babszárakra. Megdöbbenve láttam, hogy a hangyák képesek a náluk sokkal nagyobb katicákat a mélybe lökdödni. Taszigálják őket lefelé, és sikerül is nekik. Azt hallottam, hogy a tetvek a sötétet kedvelik, ezért érdemes a szárat alufóliával bebugyolálni, így a csillogástól maguktól lehullanak. Azóta esik.

A csigák ellen mozsárban megtört tojáshéjat szórok ki, és szüretlen barnasör csapdát készítek. A koriander, a paradicsom, a paprika, az új saláta, a turbolya és a csicsóka gyönyörű. De meddig?

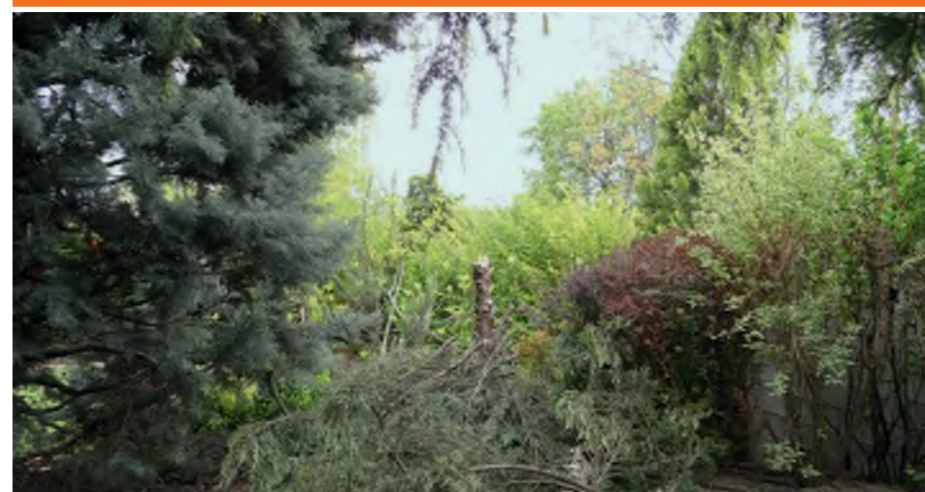
Csizmadia Orsolya

ÁBRÁNDOS KERTI IDILL

A nyár az ábrándozás ideje; a kert árnyas zugában, pompás virágok és bódító illatok között megengedhetünk magunknak némi semmittevést, merengést.

A nyári forróságban a kert és a növények is „lelassulnak”, nem sürgetnek munkára.

Amikor a tennivalók engedik a pihenést, akkor gondolkodhatunk azon, mit is szeretnénk a jövőben a kertünkben megvalósítani.

HANGOLUNK

Aki szereti és figyeli a kertjét, egyszer csak megérzi, hogy nemcsak a növények, de a kert feladatai is megváltoznak. A frissen kialakított kertben csak „finomhangolásra” lehet szükség, a több éve létesítetté azonban indokoltak lehetnek nagyobb beavatkozások. Egyetlen kiöregedett fa kivágása is az egész látványra kiható átalakulást eredményez.

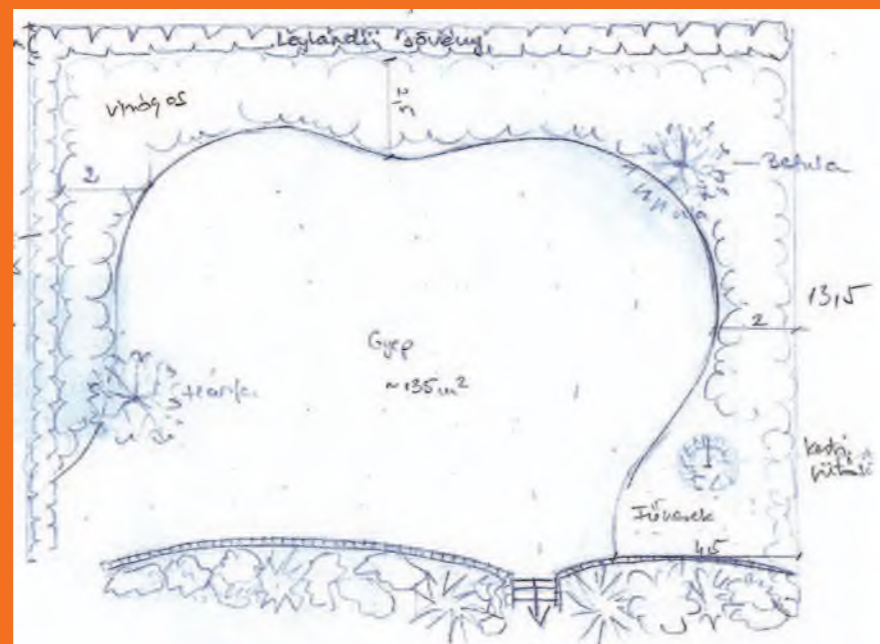
KERT A KERTBEN

A kerten belül több kertünk is lehet; az egyik zugban a gyerekek érzik jól magukat, a másikon a felnőttek, van virágoskert, és „ehető” kert megannyi illatos fűszernövényvel, köztük ápolat gyepfelülettel. Lehet, hogy pad is kell távolabb a zajos családi helyszínektől. A kert már csak ilyen, örökké változik, sohasem befejezett, ám vannak jól sikerült, kedves, szép részletek, amire jó ránézni.

NE KAPKODJUK EL

Érdeemes megtervezni, akár papírra vetni a kisebb-nagyobb átalakítások folyamatát. A kert nyáron mutatja meg, hogy hol kell beavatkozni, mit kell megváltoztatni ahhoz, hogy növény és ember egyaránt jól érezze magát. Már a tervezgetés is egyfajta ábrázolás: valami olyat szeretnénk, ahol jól érezzük magunkat, ami szép a szemnek, célszerű, ápolása, fenntartása nem túl fáradságos. Bármit is tervezünk, ne kapkodjunk el. A kert értünk van, az idő megérleli a számunkra kedves kertkialakításokat.

AZ EREDÉS SIKERE

Nyár végén elkezdhetjük az élőlő és fűszernövények szaporítását. A nagyobb töveket éles ásóval vagy ollóval daraboljuk szét, és ültessük a kiszemelt helyre.

A változatos virágkép kialakításához nyáron virágzó élőlők közül válogassunk. A csapadékban szegény nyár fölemésztja a talajok víztartalmát. A növények eredésének sikerét segíti, ha ültetés előtt rövid időre vízbe mártjuk, majd ültetés után alaposan beöntözzük a töveket.

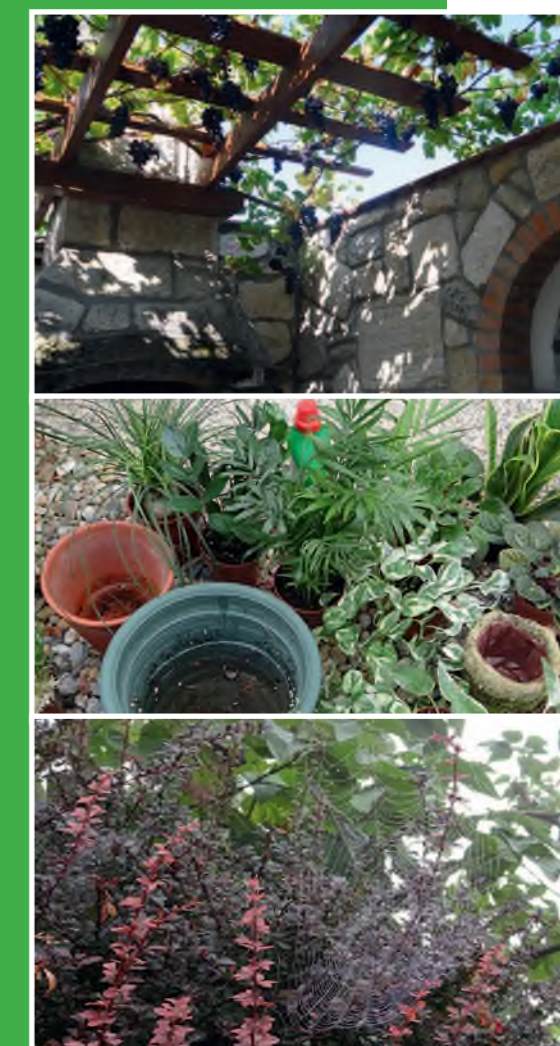
RITKÁBBAN, TÖBBET

Az augusztusi melegben még pompásan nyílnak a virágok: a fénykedvelők és a szárazságot jobban tűrő fajok, például a porcsinrózsa, a kasvirág, a kúpvirág, a mandevilla, a sóvirág és a murfafürt. A nyár folyamán elegendő tápanyaggal ellátott petúniák szünet nélkül virítanak, kedves színfolt a júliustól októberig virágzó napraforgó. Nagyon fontos, hogy ne hagyjuk szomjazni a kertet, a kevesebb több elv alapján ritkábban, nagyobb vízádagokkal öntözzünk, így erősebb, mélyebbre hatoló gyökerek fejlődnek, strapabíróbbá válnak a növények.

KÖZELEDIK

A lugasszőlő erő fűrtjei és a rövidülő nappalok figyelmeztetnek az ősz közeledtére. Nap mint nap belebotlunk az ökörnyal ezüstös fonalába, megcsodálhatjuk a pókok mesterien szőtt hálóját. A virágzás üteme is lassul: begyűjthető magot érlelnek a virágok. Lassan készülhetünk a növénycserékre. Amikor már nem perzsel a nap és még nincs hűvös, hordjuk ki, ültessük át és portalánítsuk a szobanövényeket.

Összeállította: Merényi Alexandra

ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Táplálja növényeit univerzális Wuxal műtrágyával!
www.szepzold.hu

A Wuxal® Superrel nem tévedhet! A profik által is elismert, prémium lombtrágyával a kert minden növényét gyorsan, látványosan szebbé és jobban táplálttá varázsolhatja.

Kwizda Agro
Táplálunk és védünk

MESSZE MÉG AZ ŐSZ

ŐSZI-TÉLI RETEK

Júliustól augusztus közepéig vethetjük az őszi fogyasztásra, téli tárolásra szánt, nagy testű retekfajtákat. A termés alakja szerint hosszúkás, más néven jégcsap, illetve kerek típusú fajtákat különböztetünk meg. Az utóbbiaknak fehér vagy fekete is lehet a héja. Az egyes fajták tenyészideje változó, júliusi vetésre olyanokat válasszunk, amelyek október elejéig beérnek, és még a fagyok előtt főszedhetők. A jégcsap típusúak közül viszonylag rövid, 85 napos tenyészidejű őszi fajta a *Japán retek* (*Japana F.*). Gyökere fehér, hengeres, tompa végű, jó körülmények között, laza, mélyen művelt talajban 35 centiméterre is megnő. Ha bakháton termesztjük akkor ennél még hosszabb is lehet. Húsa finom, lé-dús, nem pudvásodik. A hosszú, 90-110

nap tenyészidejű *Müncheni sör* rendkívül jóízű őszi retek, hosszú ideig tárolható. Dús lombja sötétzöld, gumója széles vállú, kúp vagy tojás alakú, fehér színű, ízletes, nem pudvásodik, C-vitaminban gazdag. Pudvásodásra nem hajlamos feketeretekfajta a *Nero Tondo d'Inverno*. Sötétfekete héja alatt fehér húsú, akár 20-25 deka-gramm tömegű gumókat is fejleszt. A vetéstől számított két hónap alatt eléri a 8

Messze az ősz és a tél, még elbújunk a tűző nap, a hőség elől, van, aki még nyaral, vagy arra készül. Befőzési, savanyítási csúcsidezőszak kezdődik: igyekezzünk minél többet elraktározni a nyár ízeiből télre. A kiürült ágyásokba másodvetésű zöldségfélék kerülnek, vetjük az áttelelő hagymát, sóskát, őszi retket, hogy minél hosszabb ideig fogyaszthassuk a friss, zsenge zöldségeket.

centiméter átmérőt, lombja erős növekedésű. Pincében a sárgarépához hasonlóan nedves homokágyban akár tavaszig is tárolható, értékes téli vitaminforrás. Az őszi retekfajták nagy testűek, ezért a talajt 30-40, a jégcsapreteknelé akár 50 centiméter mélyen föl kell lazítani, ellenkező esetben a termés torzul, elágazik. Kötött talajon ne termesszük, ott laza talajjal feltöltött kiemelt ágyásba vethetjük. Az alaptrágyáznál törekedjünk a megfelelő nitrogén- és káliummellátásra. Nagy lombozata miatt 35-40 centiméter sortávolságra és 10-20 centiméter tőtávolságra, 2 centiméter mélyen vessük a magot, a nyári melegben rendszeresen öntözzük, ne hagyjuk kiszáradni a talaját.

len ízesítője. Illóolajat, cseranyagot, nyálkát tartalmaz, emésztést javító, felfűvődést gátló, bélféregűző hatású. Hidegen eltett savanyúságokhoz javasolt, kiváló borspótló, így gyomorkímélő diétán lévők a bors helyettesítésére is használhatják. A szőlő- és a meggyelével igazán különlegessé teszi a savanyúságot, a friss, megmosott leveleket az üvegek tetejére, aljára, vagy a rétegek közé helyezhetjük. Nagy mennyiségben tartalmaznak antioxidáns vegyületeket, amelyeknek köszönhetően a savanyúság hosszabban eltartható. A torma alapvetően a céklasavanyúság fűszere, csípős íze jól ellensúlyozza a cékla édeskes zamatát, az ecet savanyúságával és a kömény fanyar aromájával csodás ízharmóniát alkot. A torma a benne található glikozidoknak köszönhetően antibakteriális hatású, mustárolaj-tartalma fokozza a nyálkahártyák vérellátását, az emésztést és a felszívódást, a kálium pedig serkenti a veseműködést, a vizeletkiválasztást. Egy-egy szál meghámozott tormagyökeret bármely savanyúság eltevéséhez használhatunk a hosszabb eltarthatóság érdekében.

AZ ÁTTELELŐ SÓSKA

A sóskamártás kissé édeskesen elkészítve, főtt burgonya és sertéssült mellé kellemes, frissítő étel. A sóska fokozza szervezetünk védekezőképességét, vértisztító és salaktalanító hatású. Általában mártásnak fogyasztjuk, de zsenge levele salátakeverékekben, nyersen is igen élvezetes ízű, a bordó ereszű változata nagyon mutatós. Ha augusztus végén, szeptember elején vetjük, akár már késő ősszel, azt követően pedig tavasszal újból szedhetjük.

A sóska magja nehezen csírázik, akár hetekig is elfekszik, de ez ne vegye el a kedvünket. Jól föllazított, porhanyított vetőágyba 2 centiméter mélyen kikapával húzzunk sort, alaposan öntözzük meg a barázdát, vessük el a magot, majd takarjuk be, és ezután már ne öntözzünk. A következő öntözés – ter-

mészetes csapadék hiányában – kelés után esedékes. A fiatal állományt kézzel gyomláljuk.

A sóska ősszel és tavasszal terem a legbőségesebben, tartósítani is olyankor érdemes. A fagyasztás mellett jó módszer, ha a sóskaleveleket olajon megpároljuk, forrón üvegekbe töltjük, és száraz dunsztban hagyjuk kihűlni. Így a kamrapolcon hónapokig romlás nélkül eltartható. A nálunk általánosan vetett *Pallagi* fajta nagy levelei 20-22 centiméter hosszúak, lándzsás vállúak. A sóska évelő növény, állománya rendszeres öntözés és tápoldatozás mellett 3-4 évig egy helyen tartható. A levélzöldségeket (salátát, sóskát, spenótot) mindig napsütéses, száraz időben szedjük, akkor a legkevésbé bennük a nitrát!

ZSENGÉN SZEDJÜK

A csillagtök, más néven patison a cukkini mellett a kerti grillpartik kedvelt zöldségféléje. A tökfélék családjába tartozik, a kert naposabb, melegebb részén érzi jól magát, nyáron rendszeresen öntözni kell. A piacon legtöbbször kifejlett, 15-20 centiméter átmérőjű, fehér héjú terméseket árulnak, amelyeket csak meghámozva, kimagozva tudunk, legtöbbször rántva fogyasztani.

A patison, csakúgy mint a cukkini, zsengén a legízletesebb, akkor szedjük, amikor még rajta van a virága, vagy éppen csak elrúgta. Nem kell hámozni, magozni, földarabolva, szeletelve párolhatjuk, grillezhetjük, savanyíthatjuk. A nyári hordós vegyes savanyúságok egyik alapanyaga, a 3-5 centiméter átmérőjű terméseket kovácsolhatjuk is. Pörköltnek is elkészíthetjük, semleges íze miatt bármivel fűszerezhetjük.

A hagyományos fehér héjú fajták mellett nálunk is megjelentek a sárga héjú változatok, amelyek szép aranylós színükkel díszítik a vegyes grillzöldséget. A sárga héjú fajták magas karotintartalmuk miatt ízletesebbek.

FIGYELJÜNK AZ ALMAMOLYRA!

Július második felétől kezdődik az almamoly második, nyári nemzedékének rajzása. Az átlagosnál melegebb, szárazabb időjárásban, tartós aszályban mindenképpen számítani kell rá, hiszen akár a szeptember, augusztus-szeptemberben károsító harmadik nemzedéke is kifejlődhet. Az almamoly hernyója a pirosodó, vékonyodó héjú és levelesebb termésbe könnyen, egészen a magházig befúrja magát. Kártételére jellemző a magházban felgyülemlő fekete, morzsalékos ürülék és a megrágott mag. A károsodott termés fejlődése leáll, torzul, elpusztul és idővel lehullik. Egyetlen lárva akár több, egymáshoz közel eső, csokrosan fejlődő gyümölcsöt is károsíthat. Az almamoly rajzását a gyümölcsfán elhelyezett feromoncsapdával követhetjük nyomon, amely a fajra jellemző illattal csalogatja az adott lepkefaj hímjeit a ragadós csapdához. Ha egy hét alatt legalább 5 hím lepkét észlelünk a csapdában, akkor el kell kezdeni a vegyszeres védekezést. A lepkék és a tojások ellen Dimilin 25 WP vagy Runner 2 F készítménnyel, majd 10-15 nap múlva a lárvák ellen Dipel (biológiai szer),

Karate Zeon 5 CS vagy Mospilan 20 SG szerekkel. A második és harmadik nemzedék kifejlett lárvái ősszel a kéregpedésekbe húzódnak és ott telelnek át, majd bebábozódnak. Az első nemzedék áprilisban rajzik. Összegyűjtésükre ősszel helyezünk a fatörzsre úgynevezett hernyófogó övet, ami alá bebújnak a lárvák. Tél végén vegyük le az övet, és égessük el, ezzel gyéríthetjük a kártevőt.

Összeállította: Pap Edina

SAVANYÍTÓ ZÖLDFŰSZEREK

A hagyományos bors, só, fokhagyma és babérlevél mellett néhány zöldfűszert se felejtsünk ki a savanyításnál az alapléből! A zöldfűszerek közül a kapor a legismertebb, az ecetes uborka elhagyhatatlan fűszere, éppen ezért egyes vidékeken uborkafűnek is nevezik. Bárán használhatjuk hidegen

eltett, vegyes hordós savanyúsághoz, paprika és savanyú káposzta eltevéséhez is. A júniusban elvetett friss, éppen bimbós kapor a legjobb, jellegzetes aromáját az illóolajában található karvon adja (ez a hatóanyag a mentában és a köményben is megtalálható). Emellett A- és C-vitamint is tartalmaz, serkenti az emésztést, megakadályozza a felfűvődést.

A vasfű (verbéna) a hordós savanyúságok alapvető fűszernövénye, régen a fahordókat vasfűves, csomboros főzettel forrázták át fertőtlenítésként. Csersavat, keserűanyagot és egyéb hasznos enzimeket tartalmaz, ami baktériumellenes hatású. Enyhén sós ízének köszönhetően kevesebb só kell az eltevéséhez. Utak mellett gyomként is gyakran előfordul, de csak tiszta helyről, száraz, napsütötte rétekről szedjük, július-augusztusban, uborka, káposzta, hordós paprika eltevéséhez. Étvágyfokozó hatású, serkenti a máj és az epe működését. A borsfű, más néven csombor, ősi magyar fűszerünk, az erdélyi konyha elengedhetet-

SECO fűnyírótraktorok

INTER-MIX KFT

**széles adapterválaszték
könnyű kezelhetőség**

www.seco-funyirok.hu

hogya a kerti munka szórakozás legyen!

Hévíz tündérrózsái

A Hévízi-tó tündérrózsás megjelenésével sokunk számára igen jól ismert, viszont az ott található meleg vizű kifolyót kevesebben ismerik. A patak a Hévízi-tóból ered, és 13 kilométerrel távolabb a Zala folyóba torkollik. Igazi gyöngyszem. A tóból kilépő meleg víz egyedi életkörülményeket teremt a csatornában, többféle trópusi tavirózsza, és az őshonos fehér tündérrózsza is megtalálható benne.

A Hévízi-tó 4,44 hektáros kiterjedésével nem csupán Magyarország egyik legismeretesebb természeti látványossága, hanem Európa legnagyobb gyógyító erejű, meleg vizes tava. A gyógyvíz mintegy 38 méter mélyen lévő forráskráterből tör fel, átlagos nyári hőmérséklete 33-35 °C-fok, de télen sem süllyed 23 °C alá, ezáltal egész évben szabadterei fürdőzésre kínál lehetőséget. A táj különlegességét növeli az odalátogatót fogadó páratlan természeti látvány: a csillogó víz, a vízfelszín borító széles páraréteg, a víz hőmérsékletéből és sajátos összetételéből adódó egyedi élővilág. Néhány növényfaj csak itt lelhető föl Magyarországon, sőt egész Európában. Számos eredeti vízi, mocsári és lápi faj található a tóban, mégis bátran kijelenthetjük, hogy a hévízi tőzefenekű tó legkülönlegesebb, legrátságosabb növényei a tündérrózsák vagy tavirózsák. A század eleji leírásokból, illetve Richard Bright angol orvosutazó 1815-ből származó útikönyvéből tudjuk, hogy őshonos benne a fehér tündérrózsza (*Nymphaea alba*).

Az 1800-as évek végén több kísérletet is tettek különféle tündérrózsafajok telepítésére. A nagyváradi Püspökfürdő meleg vizéből egyiptomi fehértündérrózsza-egyedeket próbáltak Hévízre telepíteni, akkor sajnos kevés sikerrel. 1898 és 1906 között Lovassy Sándor, a keszthelyi Gazdasági Akadémia tanára nagyszabású tündérrózsza-honosítási munkába kezdett Hévízen. Fáradozását siker koronázta: 1898 júliusában nyílt ki Hévízen az első indiai vöröstündérrózsza-virág (*Nymphaea rubra*). Az ezt követő évben pedig Egyiptomból, Indiából és Afrikából származó kék-tündérrózsza-fajokat telepítettek.

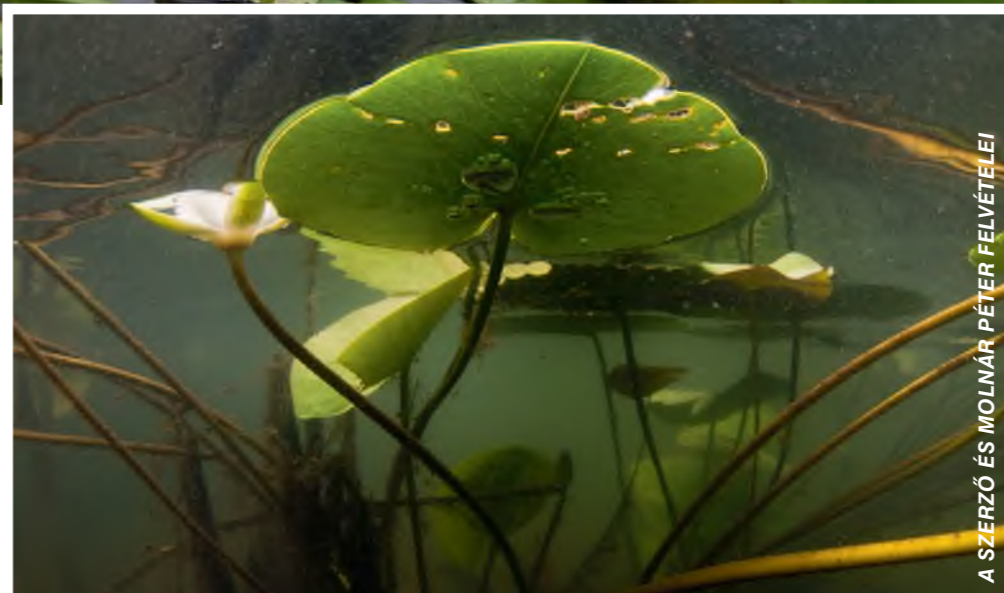
A növény fejlődése 20-35 °C-os, enyhén lúgos kémhatású vízben és 45-50 centiméteres vízmélységben a legkedvezőbb. Gyökérben

végződő rizómái oldalindákat fejlesztenek, amelyekből idővel új egyedek hajtanak ki. Egy nem háborgatott tó akár 60-90, fél méter átmérőjű levelet is fejleszthet, amelyek 8-10 négyzetméternyi vízfelületet is elfoglalhatnak. Virágzása májusban kezdődik és egészen november végéig tart. A nyári időszakban folyamatosan (akár naponként) virágzik, így havonként akár 30 virágot is fejleszthet. A virágok sárgásfehérek, átmérőjük megközelítheti a 20 centimétert.

A víztükör fölé emelkedő bimbó este nyílik ki először, majd napsütéses időben kora délutánra becsukódik, esős időben egész nap nyitva marad. E ritmust követve a negyedik napon végleg alámerül, hogy termést fejlesszen. A toktermés közepes almáéval azonos méretű, átlagosan két hét alatt fejlődik ki. Mint-

Szárazon és vízben

A meleg vizű csatorna a télen is előszeretettel fürdőzőkről azonnal fölismerhető. A víztúrák szerelmeseinek különleges élmény a 22 °C-os gőzölgő vízben, tavirózsák mentén lapátolni. Gyalogosan a kifolyó mentén épített, információs táblákban bővelkedő Berkli sétaúton barangolhatjuk be a környéket.

A SZERZŐ ÉS MOLNÁR PÉTER FELVÉTELEI

egy 300 rekeszében, rekeszenként akár 1000-1300 apró mag képződhet. A magvakat a vízáram elsodorja és kedvező körülmények között kicsírásznak. A hévízi tündérrózsza a túlélés bajnoka; egyes kutatások szerint magvai vándormadarak útján is eljuthattak hazánkba a Nílus deltájából, sőt vannak, akik azt állítják, hogy ez a csodás növény még a török időkben kerülhetett hozzánk.

A tavirózsák nem csupán szépek, hasznosak is. A vízfelület jelentős részét beborító növények ugyanis hatékonyan fékezik a víz hűlését. Amíg az egyiptomi fehér és kék tündérrózsák, valamint a vörös tavirózsza és annak mutánsai a mai napig pompáznak a Hévízi-tóban, az őshonos fehér tündérrózsza sajnos eltűnt. A Hévízi-tó és az onnan kifolyó meleg vizű patak az őshonos hévízi tündérrózsákkal

egyedülálló természeti kincsünk, megóvásuk sokoldalú összefogást igényel. Ebben benne foglaltatik a tónak és környékének hathatós védelme, a kellő vízhozam, az optimális vízmélység és vízáram megteremtése. Sajnos sok özönnövény (például zöldjuhar és gyalogakác) vette birtokba a természetvédelmi területet, a csatorna partját pedig elfoglalta a japán keserűfű. Akvaristák előszeretettel használják akváriumai növények szaporítására a patak vizét, így olyan özönnövények is megjelentek, mint a vízi jácint, a kék rizsjácint, a karolinai tündérhínár és a kagylótutaj. A természetvédelem igyekszik a védett fajok megóvása érdekében kiszorítani a nemkívánatos növénytársulásokat, amiben számos állami és civil szervezet segít. A legfontosabb mégis az lenne, hogy aki kicsit is magáénak érzi a természet ezen csodás alkotását, óvja és védje azt. A hévízi tündérrózsát 1931-ben védetté nyilvánították, szigorúan tilos a virágát leszakítani és bolygatni.

Szabó Ilona

A növények is ÉHESEK

A természetben a növények elegendő ételmezt kapnak az életben maradáshoz a talajból, illetve a folyamatos mulcstakaróból. A konyhakertekben azonban nagyobb elvárást fogalmazunk meg a növényeinkkel szemben, ott nem elég, hogy életben maradjanak és fejlődjenek, hanem bőséges termést is szeretnénk betakarítani róluk.

A folyamatos mulcsozással a konyhakerti növények is jókora tápanyagmennyiséget kapnak a talajból, ezzel gyakorlatilag helyben komposztálunk. De honnan jutnak az erősen tápanyagigényes növények további ételmezt?

Komposzttal

Mulcsozott kertekben kissé másképp bánunk a komposztra valókkal. A kertben megtermelt és megtalálható komposztra valókat (kaszálék, levelek, gyomnövények) nem feltétlenül hordjuk a komposzthalomra, hanem elsősorban helyben használjuk mulcsként az ágyásokra. Emellett bőségesen akadnak olyan komposztra való összetevők, amiket nem szívesen használunk mulcsként a veteményeságyásokon, mert elcsúfítanak azt,

Ínycsiklandó paprikátál a kertből

vagy a méretük miatt érdemes őket előzetesen felaprítani, mint például a gallyakat. Olyan komposztálható anyagok is akadnak a háztartásban, amelyek egyébként a háztartási szemét mennyiségét növelnék. Ilyenek például a konyhai maradványok

(zöldségshéjak, fől nem használt részek, teafilter, kávézacc, tojáshéj). Érdemes ezekből komposztot készíteni, amit a magvetésen kívül a nagy tápanyagigényű növények szükségleteinek kielégítéséhez is felhasználhatunk.

Komposzt vizes oldata

Az érett komposzt vizes kivonata is hatásos. Önmagában is élő anyag, a benne lévő parányi élőlények a már kezdődő betegséget is megállíthatják. Elkészítése: 1 liter komposzthoz tegyünk 4 liter vizet, és ezt hagyjuk állni 10 napig. Naponként keverjük föl, majd szűrjük át az oldatot vászondarabon, hogy ne dugítsa el a permetezőgépet. Vegyünk ki egy litert a komposztléből, adjunk hozzá 20 liter vizet, és a keverékkel permetezzük le a növényeket.

A növényi trágyalé alapanyagai: bodzahajtás, máriatövis, pitypang és csalán

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A trágyalé-alapanyagok egy része megterem a kertben

Az érett komposzttal vékonyan betérítjük, majd betakarjuk az erősen tápanyagigényes növények ágyásait. A komposzt tápanyagai ezáltal bekerülnek a talajba, és onnan fölvehetik a növények.

Növényi levekből

További táplálékot adagolhatunk növényi levekből készített trágyával. A növényi levek a palánták fejlődéséhez és a növények kondíciójának javításához is hozzájárulnak. Erősítsük föl tehát a növényeinket időben, hogy könnyedén vegyék az akadályokat, ha célba veszi őket valamilyen kórokozó vagy kártevő.

Így készül

A növényi trágyaleveket készíthetjük friss vagy szárított növényekből. Töltsünk meg egy edényt 10 liter vízzel, és tegyünk bele 1 kilogramm friss növényt. Ha nincs elég friss növényünk, akkor szárítottat is tehetünk, abból 10 dekagramm elegendő. Használjunk esővizet. Az edényben 1-2 nap múlva megindul az erjedés, és elkezd élni a trágya. Keverjük meg naponként kétszer. Az orrfacsaró szagok megkötésére kerverjünk kőport a trágyalébe, ami egyúttal fontos nyomelemeket is juttat neki.

Algatrágya

Az esővíztároló vagy a kerti medence gyorsan algásodik, ennek mintájára készíthetünk algatrágyát. Előnye, hogy ha egyszer elkészítjük, utána folyamatosan lesz, így bármikor felhasználhatjuk. Válasszunk ki egy hordót, amit ezután már csak erre használunk. Töltsünk bele komposzttal kevert földet és vizet, 1 liter komposzthoz 50 liter vizet tegyünk. Állítsuk a hordót napos helyre, és máris megindul az algák fejlődése. Amikor kivesszünk a hordóból, töltsük utána föl vízzel az eredeti szintre. Évenként egyszer frissítsuk egy lapátnyi komposzttal a keveréket.

A trágyalé akkor kész, ha már nem habzik. Ez függ az időjárástól, de általában két hét alatt elkészül.

Vegyünk ki belőle egy litert, majd adjunk hozzá 10 liter esővizet, és azt öntözzük ki a talajra a kora reggeli órákban. A megmaradt lőmény trágyalevet tegyük félre későbbi öntözésekhez. A növény lombjára is permetezhetjük a különböző trágyaleveket, akkor 1 literhez 50 liter vizet keverjünk.

A trágyának alkalmas növényanyagok közül a legfontosabb összetevő a csalán. Élénkíti a talajéletet, ezért ezt legalább 40%-ban használjuk. Erős kerti kesztyűben szedve nem csíp.

Nem kevésbé fontos összetevő a zsurló, ami a gombabetegségek megelőzésében segít. Gyógynövényboltból is beszerezhetjük. A többi összetevő – kamilla, fejes káposzta, gyermekláncfű, körömvirág, vöröshagyma, fokhagyma, metéldhagyma, macskagyökér, cikcafark, bodza, fekete nadálytő, édeskömény, bársonyvirág, rebarbara – már szinte mindenhol megterem vagy föllelhető.

Keverjük őket előfordulásuk és megjelenésük sorrendjében a trágyaléhoz, így változatos és hatékony növényi trágyaleveket kapunk.

Krumpach Erzsébet

Hogyan termelhetünk időt, egészséget és nyugalmat?

Krumpach Erzsébet

A bőség kertje

Könnyen megvalósítható konyhakert lépésről lépésre, ásás, kapálás nélkül!

Lapozzon bele a könyvbe a www.bosegkertje.hu honlapon

Ültetni ÉJJEL, TITOKBAN az igazi

A *guerilla gardening* vagy *avant-gardening*, ami egyben vicces szójáték, egyfajta erőszakmentes civil kezdeményezés, amit néhányan provokációnak, mások illegális területfoglalásnak tekintenek. Az emberek nyilvános helyeken hivatalos engedély nélkül virágokat, fákat telepítenek, ahol arra szerintük szükség van. Megmosolyogtató, amikor egyszer csak reggelre petúniák, begóniák, büdöskék lepik el az addig szürke, unalmas, elhanyagolt tereket, utcai lyukakat. Olykor csak „rövid távú” fricskáról van szó – a kátyúkat azért ültetik tele palántákkal, hogy felhívják a figyelmet csúnyaságukra –, míg máskor hosszú távon gondolkodnak, irányt mutatnak.

Angolszász lázadók

A gerillakertészet az angolok szerint Nagy-Britanniából indult az 1990-es évek második felében; az ezredforduló környékén Londonban, Bristolban, Brightonban

és más nagyvárosokban hasonló megmozdulásokról adtak hírt. Emlékezetes a londoni Parlament közelében, Winston Churchill szobránál való virágosítás, aminek lázadó jellege abban is megnyilvánult, hogy oda vadkendert is ültettek. 2000-ben a tengerentúlon is nagyszabású akcióba lendültek: a Nemzetközi Valutaalap áprilisi értekezlete alatt az amerikai fővárost elárasztották a gerillakertészek. Más források szerint a mozgalom a 70-es években kezdődött New Yorkban, amikor elhagyatott területet varázsolt parkká egy csoport. Mára 25 országban szökkent szárba a kezdeményezés. Svédországban ennek még régebbiek a hagyományai, akárcsak a közösségi kerteknek. A lakóház szerződést köthet az önkormányzattal arról, hogy az ott lakók virág- vagy zöldségpalántával ültetik tele a ház körüli területet. De gerillaszerűen, engedély nélkül is ültetnek növényeket. Jószándékú, a környezet színvonalával elégedetlen emberek hirtelen bukkannak

Ültetett már titokban, az éj leple alatt árvácskát a gyártelep szélére, évek óta üres-poros beton virágtartóba vagy kátyúba? Ha igen, akkor ön gerillakertész, aki bátran felvállalja tettének összes következményét.

föl az egyetemek és a hatóságok épületei körül, vagy az utca szélén. A mozgalom jellegzetes és globális gyűlekezési eszköze az ún. *flashmob*, amikor a közösségi oldalakon meghirdetett helyeken és időpontban egyszer csak ott teremnek a környezettel elégedetlen emberek.

A Margit hídtól Csorvásig

A hazai gerillakertészek többnyire arra kívánják felhívni a figyelmet, hogy sok a betonfelület és kevés a zöldterület. Ezért helyeztek el 2007-ben virágokat a Margit hídon. Az eddigi legnagyobb összehangolt gerillakertészeti akcióra itthon 2008 júniusában került sor. A csapatok egy hónapon keresztül egymást váltva valósították meg terveiket: az ország előre kiszemelt pontjai az éjszaka folyamán kizöldültek. A megmozdulásokat többnyire lázadó szellemű fiatalok kezdeményezik, és nemcsak a fővárosban. 2010 áprilisában Csorváson

A gerillák kötnek is

Péterfi Ferenc közösségfejlesztő az egyik interjúban kifejtette, hogy Magyarországon nincs elképzelés arra, hogyan leheljenek életet a közösségi térbe, miután az elkészült. A takarítás és a rongálódások kijavítása mellett új ötletekre is szükség van, ilyen például a gerillakötészet. Budapesten, a Széll Kálmán téren olykor kézi kötésű sálakkal vagy ruhadarabokkal burkolják a barátságatlan, szürke oszlopokat, ami elgondolkodásra készíti a szemlélődőket és arra utal, hogy több otthonosságra van szükség a beton- és aszfalt-dzsungelekben, mert másképp jellegtelenek maradnak és agresszióra készítenek.

Richard Reynolds akcióban Stockholmban

a közúti kátyúba ültettek virágot, hogy felhívják a figyelmet az út rossz állapotára, és tiltakozó akció zajlott 2011 májusában Esztergomban is.

A váratlan virágosítások tervezői és kivitelezői többnyire tisztában vannak azzal, hogy tevékenységük törvénytelen, már több esetben született büntetőfőjelentés, amire a területfoglalási engedély hiánya is alapot adhat. Sokszor azonban egy-egy település „bevállalós” vezetői folyamodnak ehhez a módszerhez, mert már nem tudnak másként tiltakozni a rossz útviszo-

nyok miatt. Ez történt tavaly Bükkszéken: a Sirok felé vezető úton a polgármesternő és két kollégája segítette a kátyúba virágot ültetni.

Virágot minden kátyúba!

Az internet nélkül talán nem is működne ma már ez a mozgalom. A spontán szerveződő megmozdulások ugyanis ennek segítségével jönnek létre, hogy aztán a végeredményt – a „titkos” kertecskéket – posztolják a közösségi oldalakon.

Jelképük a napraforgó

Richard Reynolds talán a leghíresebb angol gerillakertész, könyvet is írt szenvedélyéről. A főállásban grafikus „gerilla” megszállottan ültet, a gerillakertészetet az utca illegális művészetének tartja és a graffitihöz hasonlítja. Persze a növényeket nem olyan könnyű otthagyni, mint a színes fali rajzokat, mert locsolni és ápolni kell őket. Ezért rendszeresen biciklire pattan és szorgoskodik törvénytelen kertjében. Amikor megjelennek a rendőrök, akkor a barátaival elmennek iszogatni, majd néhány óra elteltével ott folytatják, ahol abbahagyták. Már nem félnek annyira, mint kezdetben, amikor csak éjszaka merték szépíteni a környezetet. Richard Reynolds külföldre is elmegy ültetni: néhány éve a Stockholm közepén lévő Sergels torgot telepítette be napraforgókkal – ez a növény egyébként a gerillakertészet jelképe. A Tillväxt nevű svéd szervezet 100 embert számlál, ők nem annyira esztétikai, hanem ökológiai szempontokat valló közösségi kertekkel próbálják egyesíteni a gerillakertészetet. Főleg fákat és olyan növényeket ültetnek, amelyek termést is hoznak. <http://www.tillvaxt.org/>

Richard Reynolds a leghíresebb angol gerillakertész

Az egyik leghíresebb hazai akció során ismeretlenek árvácskákkal ültették tele a foghíjas burkolatot a Déli pályaudvarnál, a figyelemfelhívó megmozdulás után hamarosan kipótolták a hiányzó térkövet. Bár előfordul, hogy a virágokat ellopják, vagy ismeretlenek tönkreteszik a kiskertet, a figyelemfelhívó erő mind erősebb. Zuglóban vagy a Józsefvárosban is volt erre példa, a legutóbbi átfogó akció az utakon keletkezett fagykárak kijavítását célozta „Virágot minden kátyúba!” néven. Bár a gerillakertészek szabálysértők, és a törvény szerint büntetés jár nekik – hiszen tettük birtokháborításnak is felfogható –, a legtöbben mégsem tudnak rájuk igazán haragudni.

Elfutni nem érdemes

A mozgalom vezetői a weboldalakon arra is felhívják a figyelmet, hogyan viselkedjen a szabálysértő ültető, ha rendőrrel, közterület-felügyelővel találkozik. A javaslat szerint nem érdemes elfutni, a hatóságok ma már rendszerint elnézők. A gondos gerillakertész felelősséget vállal a növényért, és mindig van nála víz az öntözéshez. A kis kert gyakran elfogadott részévé válik a környezetnek, erre példa a Gogol utca a 13. kerületben, ahol elkerítették a fák tövével lévő kis földdarabot, és minden évben egynyári virágokkal ültetik tele az ott élők, mindenki örömeire.

Elek Lenke

Nyilvános helyeken hivatalos engedély nélkül virágokat, fákat telepítenek

A földicseresznye és rokonai

A hazai gasztronómiai kultúra felvirágzásának és a zöldségkertészkedés, a konyhakertek újraéledésének korát éljük. Ma már többen eljutnak mediterrán és trópusi országokba, egzotikus piacokra, és a világ minden tájára elkísérő ismeretterjesztő filmek is sok furcsa élelmiszernövényt mutatnak be. Sokan divatból, mások a kertészkedés szeretetéből vagy pusztán éttrendjük változatossá tétele miatt érdeklődnek a különleges zöldségek és gyümölcsök iránt. A nagyobb zöldségüzletekben, bevásárlóközpontokban és ázsiai boltokban sok egzotikus termék megvásárolható, a szaporodó ökopiacokon, internetes honlapokon pedig sokféle mag és palánta beszerezhető. Sorozatunkban különleges zöldségeket mutatunk be.

Az ehető földicseresznye jellegzetes sárga, forrt pártájú virágainak torkában öt barna folt látható

A földicseresznyék ehető bogyótermését érésig szalmasárga, papírvékony, felfúvódott csészeköpeny burkolja

A nálunk is nagy népszerűségnek örvendő paradicsom rokonait elsősorban a trópusi országokban termesztik és fogyasztják, s jóllehet élvezeti értékben elmaradnak a rendkívül változatos ízű és felhasználású paradicsomtól, érdekességképén érdemes megismerkedni velük.

Legismertebb közülük az **ehető földicseresznye** vagy ananászcsesznye (*Physalis peruviana*), melyet újabban Európa melegebb vidékein is ültetnek, ezért a hazai kereskedőkhöz is gyakrabban eljut.

A mexikói földicseresznye dúsan elágazó szárán elliptikus, ékvállú, kihegyesedő, csaknem kopasz levelek fejlődnek

A mexikói földicseresznye bogyója megérve szétszakítja az öt körülvevő csészeköpenyt, és láthatóvá válik a fényes, zöld, sárga vagy lila termés

Burgonyafélék

A burgonyafélék nagy családjába főleg trópusi, szubtrópusi, és csak kevés mérsékelt övi faj tartozik (90 nemzetség közel 2600 faj). Többségük lágyszárú, szórt állású, változatos levelekkel, szabályos pártájú virágokkal. Bogyó- (lédús a paradicsom, felfújtt a paprika bogyója), ritkán toktermés (pl. maszlag, dohány) jellemzi őket. Nagyon sok fontos táplálék-növény (burgonya, paradicsom, paprika, padlizsán stb.) és dísnövény (petúnia, dísdohány stb.) található e családban, de vannak köztük súlyosan mérgező gyomnövények (nadrágulya, beléndek, maszlag), és egy világszerte ismert élvezeti növény (dohány) is. A mérgező fajok közül többet gyógyhatása miatt a gyógyszeripar hasznosít.

Legfőljebb 1-2 méter magas, kissé fásodó, de puha szárú évelő növény, amit a hidegebb éghajlatú vidékeken inkább egy-nyáriként nevelnek. Nagy (10-17 centiméteres), molyhos, lágy szőrű, csipkés és hullámos szélű, szórt állású levelei hosszúságuk szíve alakúak. A levélhóraljakban és az elágazásokban megjelenő, sárga, forrt pártájú virágainak torkában öt barna folt van. Öttagú, feketésbarna tövű, zöld, forrt csészéjük a szíromlevelek lehullása után nőni kezd, és a már kialakult bogyótermést felfújtt hólyagként, „lampionként”

burkolja. A 4-5 centiméteres, kihegyesedő aljú, megérve törékeny, hártós falú hólyag szalmasárga, barna bordákkal tagolt, a benne megbúvó 1-3 centiméteres, sárga, illatos gyümölcsök pedig kellemesen édes ízűek, vitaminokban gazdagok. Gömbölyű gyümölcsseit a csészelevelek eltávolítása után nyersen is fogyasztják, de párolva, lekvárnak, befőttnek, zselének, csatinak elkészítve, italokba, salátákba, jégkrémekbe egyaránt felhasználják, cukorral vagy mézzel párolva finom desszert készíthető belőle. Éretlen termései mérgezők.

Őshazája Peru, illetve Dél-Amerika trópusi része, Ecuador és Kolumbia, de ma már több meleg égövi országban, Indiában, Indonéziában, Ausztráliában és Dél-Afrikában is termesztik.

A földicseresznyék (*Physalis*) egyetlen eurázsiai faj kivételével amerikai származásúak. Több közülük ehető, ízletes termésű, így az Európában kevésbé ismert **toma-tíjjó** vagy mexikói földicseresznye (*Physalis ixocarpa*) is. A másfél méter magas, dúsan lombú, fagyérzékeny félcserje őshazájában, Mexikóban és Guatemalában nagyra

A naranyilla

Az Andokból származó **naranyilla** (*Solanum quitoense*) fásodó szárú, évelő növény, nagy, fogazott szélű, lilás erezetű levelekkel. Fiatal leveleit, annak ereit, nyelét, a növény szárát, a virág csészéjét egyaránt lila csillagszörök, a hajtásokat gyakran merev tüskék borítják. Nemezes bevonatú, narancsszínű, négy rekeszre tagolt, lédús bogyótermését nyersen eszik, vagy pürét, zselét, lekvárt, üdítőitalokat és bort készítenek belőle.

A naranyilla lapos, gömbölyded bogyótermése hártyszerű falakkal négy üregre tagolt, számos apró maggal. Lédús húsát kikanalazzák a héjból vagy pürét, italokat készítenek belőle

A tamarijja a hegyvidéki trópusi területeken népszerű gyümölcs, gyakran árulják a vietnami piacokon

becsült gyümölcs. Ma már Amerikán kívül Afrika, Kelet-Ázsia és Ausztrália megfelelő részein is ültetik, ízletes bogyóját nyersen is kedvelik, gyakran salátákba keverik. Zölden vagy érett állapotban, megfőzve, zöldséggént fogyasztják, csillipaprikával keverve mártást készítenek belőle.

A **pepino**, tojásdinnye vagy perui uborka (*Solanum muricatum*) egy méter magas cserjésedő évelő, felálló vagy elterülő szárrakkal. 15 centiméteres levelei változókonnyak, egyszerűek, vagy szárnyasan összetettek, 1-2 pár tojásdad-lándzsás, kerekded vagy ferde vállú levélkével. Forrt szirmú, lila vagy kékes virágai levélhónalji csomóban fejlődnek. Tojásdad, elliptikus bogyótermése 10-15 centiméter hosszú, sárgás, esetleg zöldes vagy kékes árnyalatú, vörösbarna foltokkal, sávokkal. Lédús, puha terméshúsa világossárga, édes ízű, kicsi, világos magvai a termés központi üregében fejlődnek. Kolumbiában, az Andok magas fekvésű lejtőin, 4000 méter magasságig honos. A trópusi hegyvidékeken ültetik. Érett, tapintásra kissé puha és enyhén sárgadinnye-illatú gyümölcsét meghámozva, nyersen eszik, gyümölcssalátákba is kiváló. Főzve zöldséggént is fogyasztják, valamint lekvárt, befőttet, ivólevet készítenek belőle. Több mag nélküli fajtája is ismert.

A **tamarijja** vagy paradicsomfa (*Cyphomandra crassicaulis*) 3-6 méter magas, rövid életű, már a második évtől termő fácska.

A pepino sárga, ritkán zöldes vagy kékes alapszínű, tojásdad bogyótermését jellegzetes vörösbarna sávok és foltok tarkítják. Kicsi, világosbarna magvai a termés központi üregében fejlődnek, de sok fajtája magvatlan

A pepino nálunk csak üvegházban teletethető, de egynyariként a paradicsomhoz hasonlóan nevelhető

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Peruban őshonos, az Andok lejtőin él, 1000-3000 méter tengerszint fölötti magasságban. Az indiánok évszázadok óta ültetik. Ma már a trópusi hegyvidéki területeken, 1000 méter fölött sokfelé termesztik, de a nedves, forró síkvidéki trópusokon nem terem. Szórt állású, nagy (15-30 centiméteres), szív alakú, kihegyezett, fényes világoszöld molyhos levelei ép szélűek, színükön rövid, bűzös mirigyekkel. Kicsi (1,5-2 centiméter), hosszú kocsányon csüngő, ötagú, csillag alakú illatos virágai levélhónalji, laza fürtvirágzatokban nyílnak. Forrt pártájuk cimpái virágzaskor hátratortek, rózsaszínűek vagy halvány ibolyáskékek. Narancsszínű vagy téglavörös, hosszúkás, kihegyesedő, hosszú kocsányon lógó bogyótermése lúdtojás nagyságú, sárgászöld, lédús, kocsonyás gyümölcshúsában számos, apró, vörösesfekete maggal. Jól-lehet a paradicsom közeli rokona, de C-vi-

taminban gazdag gyümölcsének íze eltér attól, kissé savanykás, sokaknak túlzottan is, de az újabban nemesített fajtái édesebbek.

A tamarijjáról nehéz eldönteni, hogy valójában gyümölcs vagy zöldség. Felhasználása sokoldalú, nyersen, főzve és sütve is fogyasztják, érett gyümölcsét meghámozva nyersen eszik, vagy a félbevágott és megcukrozott gyümölcsből kikanalazzák a lédús húst. Gyakran levesekbe, ragukba, pürékbe főzik, barna cukorba forgatva megsütve vagy grillezve is kedvelik, befőttként, dzsemként, csatniként tartósítják. Gyakran teszik fagyaltokra, karikára szelve zöldsalátákba és a paradicsomhoz hasonlóan sóval, borsal fűszerezve szendvicsekbe. A teljesen érett tamarijja ivólének is elkészíthető, turmixolva magában, vagy tejjel, jéggel és cukorral keverve frissítő italként fogyasztható.

A tamarijja termésének sárgászöld, lédús, kocsonyás húsa sok, apró, vörösesfekete magot rejt

E különleges gyümölcsök ritkán kerülnek nálunk kereskedelmi forgalomba, de megpróbálkozhatunk a nevelésükkel. Magjukat, sok más egzotikus zöldség-szaporítóanyag mellett hazai termesztőtől is beszerezhetjük: www.facebook.com/valeyrac.ex.

Fráter Erzsébet

BROS

Hangyák ellen

Aeroszolok

Riasztószerek

Szúnyogirtók

Rágcsálók ellen

A BROS megoldja, hogy rovarral ne legyen gondja!

Kínálatunkban talál még molyok, vakondok és rágcsálók elleni termékeket

Magyarországi forgalmazó: www.suni-kft.hu www.bros.eu

LÉTREHOZTUK Magyarország legnagyobb digitális agrárszaklap portfólióját!

LEGYEN ÖN IS RÉSZESE AZ ÉLMÉNYNEK!

Magyar Mezőgazdaság | Kertészet és Szőlészet | Kistermelők Lapja | Méhészet | Kertbarát Magazin | Kerti Kalendárium | Pegazus A lovasok lapja

AKÁR 40% KEDVEZMÉNNYEL!

Fizessen elő a Magyar Mezőgazdaság Kft. kiadványainak digitális változatára!

- Egyedi kedvezményes ár digitálislap-előfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Platformfüggetlen - bárhol, bármilyen eszközön megtekinthető!
- Keresési lehetőség a cikkekben és egyéb felhasználóbarát megoldások!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!

Az aranyos virágbogár

Apa, anya, vagy a nagyszülők biztosan mondták már nektek, hogy arany bogaram. Nos a természetben valóban létezik egy élőlény, egy bogár, akinek, vagy aminek tényleg ez a neve: aranyos virágbogár, vagy aranyos rózsabogár.

BODOR JÁNOS FELVÉTELEI

Mindenütt előfordul a világon, szereti a meleget és a fényt. Zömök, 1,5-2 centiméter hosszú, fémfényű, a hátán zöldes, a hasán vöröses színű. A virágbogarak különlegessége, hogy a szárnyfedők oldalán lévő kivágáson keresztül nyitják ki hártás szárnyaikat, így zárt szárnyfedőkkel repülnek. Meleg, napos időben a gyümölcsfák, a rózsza és más növények nyíló virágain táplálkoznak. Étrendjük nektárból és különböző virágrészekből áll. A nektárt – a cukros, illatos és tápláló folyadékot – a

virágok termelik, hogy odacsalogassák a különböző rovarokat, méheket, legyeket, hangyákat. A nektár nyalogatása közben a porzókból a bibére szórják a virágport, és így azok megtermékenyülnek. A méhek, hangyák, legyek csak nektárt nyalognak, a kinyílt virágokba, az aranyos rózsabogár viszont a korábban megismert bundásbogárhoz hasonlóan meg is rágja a különböző virágrészeket, és ha a porzót vagy a bibét felfalja, abból a virágból már nem lesz termés. Így a gyümölcsfákon kártevővé is válhat. A

nedvező fatörzsek kifolyó levét is nyalogatja. A nőstény bogarak korhadékba vagy a talajba tojják a tojásaikat. A lárvák két évig fejlődnek a talajban. A második év végén a 4-5 centiméteres, kifialakban görbült pajorok bábkamrában bábóznak, még egy telet a földben töltenek, majd a következő tavasszal előbújnak a fényes, ragyogó, kifejlett bogarak. Keressétek meg őket és gyönyörködjetek bennük!

Molnár Mária

Forró nyári napok

Forró nyári napokra – amikor majdnem olyan meleg van, mint a sivatagban – ültessetek szárazságtűrő, hőséget szerető növényeket. Készítsetek pozsgáskertet tejesdobozban. A pozsgás növények sok vizet tárolnak a leveleikben, így kevés öntözéssel beérik.

Nézzetek szét a konyhában, biztosan találtok tejes- vagy gyümölcsleves dobozt, ami a pozsgáskert ültetőedénye lehet. Ezek a dobozok különösen jók kertészkedésre, mert bélelt a belsejük, nem ázik át a faluk, és nem eresztik át a vizet.

Vágjátok le a tejesdoboz felső felét (ehhez kérjétek felnőtt segítségét), így téglalap alakú ültetőedényt kaptok. Ha megvan még a kupakja, akkor tegyétek rá, vagy pótoljátok dobozdarabkával.

Kezdjétek a doboz díszítésével. Kartonlapra rajzoljatok filccel csigát, katicát, pillangót, vagy bármit, amihez kedvetek van, vágjátok ki, és tűzzétek föl a tejesdobozra. Alul, néhány helyen lyukasszátok ki a dobozt, hogy a fölösleges víz kifolyhasson belőle, és az aljára terítsetek egy réteg apró kavicsot vagy agyaggolyót. A földet keverjétek össze harmadrész homokkal, és töltsétek meg vele a dobozt, majd jöhete-

nek a növények. Készítsetek kis lyukat a földbe és tegyétek bele a növénykéket, a tövüknél óvatosan nyomkodjátok meg őket. A növények méretétől függően 3-5-öt ültethettek egy dobozba.

Ültethettek majomfát (gumifa), karácsonyi kaktuszt, vesszőkaktuszt, kavicsvirágokat is. A rengeteg beltéri kövirózsafajtát akár gyökér nélkül is betehetitek, mert nagyon könnyen meggyökeresednek. Elég, ha csak egy kis ágacskát szúrtok a földbe.

Amikor beültettétek a növényeket a dobozba, tehettek bele kisebb-nagyobb kavicsokat, csigaházat, kagylókat. Ültetés után locsoljátok meg és tegyétek tálcára, világos helyre. Mivel ezek a növények saját víztartállyal rendelkeznek, nem haragszanak meg, ha néha hagyjátok kiszáradni a földjüket. Nem igényelnek különösebb gondoskodást, így nyugodtan mehettek nyaralni.

Bogárszállodák

A kertjeitekben bókászó katicabogarak, kerti poloskák, százlábúak, futrinkák, pókok nyár végén szívesen behúzódnak puha meleg, sötét helyre, ami megvédi őket az őszi és a téli hidegtől és szélétől, valamint táplálékot, szaporodóhelyet is ad nekik. A méhek például szívesen beköltöznek az üreges növények szárába és sárral lezárják a nyílásokat. Augusztus végétől késő ősziig készíthettek bogárszállodát a kertből gyűjtött természetes anyagokból.

A „szálloda” szobáit tejesdobozokból, üdítőspalackokból, konzervdobozokból, alumíniumdobozokból készíthetitek, ezzel újrahasznosíthatjátok a kidobásra szánt tartályokat. Gyömoszöljétek a szobákba kertből

gyűjtött üreges vesszőket, virágszárakat, száraz fűcsomókat, fenyőágakat, száraz avart.

Építsetek a szobákból szállodát, oly módon, hogy egymás mellé és egymás tetejére teszitek őket fakeretbe, zsáluköbe, virágcserepbe, ami éppen kéznél van és megfelel a célra. Könnyen elérhető és megfigyelhető helyre tegyétek a szállodát, hogy üdvözölhessétek a beköltöző lakókat.

Ha sokféle rovar él együtt a kertben, akkor nem kell félnetek a kártevőktől, azok ugyanis majd fegyelmezik egymást, nem bántják a növényeket. Ez a fenntartható kertművelés egyik fontos pillére.

Thalmeiner Tünde,
Szakács-Nagy Zsuzsa

Szüret: Milyen jó, hogy van már paradicsom a kertben és még sok más is...

Kivi vagy AKTINÍDIA?

Az aktinidia nemzetség fajai meglehetősen balszerencsések. Egyik tagjuk (*Actinidia deliciosa*) Kínából a déli féltékére, Új-Zélandra került termesztésbe 1906-ban.

Kultúrába vétele igen sikeres volt, a jól ismert bennszülött madár nevét ráragasztva került onnan a világkereskedelembé.

Ma már mindenfelé természetlik, de mindenütt kivi, kivigyümölcs néven ismerik, sőt nemzetségtársaira is ráragadt a különféle jelzőkkel ellátott kivi név.

Pedig ezeknek a derék növényeknek semmi közük a kivi madár hazájához, mindannyian Kelet-Ázsia lakói.

Magyar nevei is nyögvenyelősek és félrevezetők: küllőfolyondár, kínai egres.

Megjegyzem, kínai nevük „makákóbarack” sem igazán találó. Nevezzük őket egyszerűen csak aktinidiának.

Szép idős példány
(Oxford, Anglia, a Christ Church College kertje falánál)

A mandzsu aktinidia levelein
különböző méretűek és színűek a foltok

Virágzó mandzsu aktinidia

Az aktinidia nemzetség az aktinídiafélék családba tartozik, mintegy 55 tagja Kelet- és Dél-Ázsia mérsékelt és szubtrópusi területein terjedt el. A család összesen három nemzetségből áll 357 fajjal. Csak Kínában 52 fajuk honos! Tudományos nevük a „sugár” jelentésű görög „aktisz” szóból származik, utalva arra, hogy virágaikban a számos bibeszál sugárszerűen szétáll, mint a kerék küllői. Valamennyi kúszó, kapaszkodó fás lián, többségük lombhullató. Beleértve a gyümölcsként hatalmas karriert befutó kivit, több közülük kifejezetten mutatós, és különleges dísnövényként is figyelemre méltó.

A **mandzsu aktinidia** (*Actinidia kolomikta*) erőteljes növekedésű, 8-10 méter magasra kapaszkodó, lombhullató, váltivarú, kétlaki kúszócserje. Kérge fénylő vörösbarna, a fiatal hajtásain kevésbé, de az idősebbeken feltűnő világosabb paraszemölcsökkel. Levelei széles tojásdadok, 6-15 centiméter hosszú, 5-10 centiméter szélesek, hosszan kihégyezett, szélük ritkán fogazott. A levélnyel a sárgásfehértől a vörösbarnáig változó, levéllemeze jellegzetesen vékony, papírnemű. A levélváll szíves vagy lekerekített. A levelek fonáka világosabb színű, csupasz, legfőképpen az érzékekben van szőrösöm, a felszíne ritkán szőrökkel borított. Az erezete feltűnő. Áprilistól júliusig nyíló, 1,5 centiméter átmérőjű, édes illatú virágai

1-3-asával bogernyőben állnak, a szirmok fehérek, esetenként rózsaszínűek. A „funkcionálisan” váltivarú virágok nagy számú porzója élénksárga, a szintén sok (15-20) bibeszál hófehér. A funkcionálisan hím vagy női virág azt jelenti, hogy látszólag nincs sok különbség a virágok közt, mind a porzó, mind a termő megtalálható bennük, de a különböző ivarú növényeken csak az egyik feladatot (funkciót) töltik be.

Mindez jellegzetesen bájos hatást ad a virágoknak. Fényes zöld, csupasz szeptember-októberben sötétzöldre vagy világos narancssárgára érő, 2-2,5 centiméteres hosszúságú-tojásdad, kissé áttetsző bogyótermései lédúsak, számos apró maggal.

Eredeti termőhelye fenyő- vagy elegendes hegyi erdők szélein, vízfolyások mentén, ligetes helyeken 1600-2900 méteres ma-

gasságban található. Elterjedési területe Észak- és Nyugat-Kína (Tibetet és Ujgúriát botanikailag nem számítjuk Kínához), valamint Mandzsúria, Korea, Észak-Japán és Orosz Távol-Kelet. Ízletes gyümölcséért Kínában termesztik.

Az aktinidiák közül a legészakabbra hatol, így akár mínusz 40 °C-ig télálló. Kiemelkedő díszértéke rendkívül határos lombosa-

tában rejlik. Levelei csúcsi felükön krémfehér-rózsaszín-rózsapiros, ritkán csokorlédébarna-foltosak. A hím példányok a női egyedeknél sokkal élénkebben színeződnek, és minél idősebb a növény, annál tarkábbak a levelei. Minden egyes növényegyed egymástól eltérően, egyénileg színeződik, és ezt a termőhelyi adottságok is befolyásolják. Erősebb napon erősebb a színeződés. Ha gyümölcsre is számí-

tunk, mindenképpen ültetnünk kell hím és nő egyedeket a kertünkbe, hogy a rovarok megtermékenyíthessék. Az ültetést követő második évben már hozhat termést. Gyümölcssei kellemes, édes-savanykás ízűek, de csak frissen fogyaszthatók, a kivivel elmentésben nem szállíthatók gyors minőségvesztés nélkül.

Napos, félárnyékos helyen díszlik a legjobban, enyhén meszes, semleges, de in-

A gongsani aktinidia falra futtatott példánya

A gongsani aktinidia hihetetlenül ezüstfehér levelei...

...és rózsaszín virágai

kább savanyú talajokat kedvel, és nagyon fontos, hogy azok jó vízáteresztők legyenek. Sem a nagyon száraz talajokat, sem a pangó vizet nem tűri. Az előző esetben elrúgja virágait, terméseit, az utóbbiban elrothadhat a gyökere.

A mandzsu aktinidia tekeredve kapaszkodó hajtásaival könnyedén kúszik fel fákra, falaknál nevelve rácsszerűen kiépített huzalrendszert igényel. Déli és nyugati házfalaknál, ligetes kertekben díszlik a legszobosabb, ahol elég fényt kap. Magas kerítések, kőfalak, pergolák befuttatására is alkalmas.

A szabad gyökerű vagy konténeres növényeket kora tavasszal ültessük, és a tövüket mulcsozzuk fazúzalékkal vagy szal-

mával. Bambusz nád letűzésével könnyítjük meg a fiatal hajtások útját a támrendszerhez. A második évben a fejlődő hajtások közül a legerősebbet hagyjuk meg „főtörzsnek”, a többi kurtítsuk vissza, később már nem igényel rendszeres metszést. Meghálálja a néhány évenkénti szerves trágyázást, nagyon száraz időszakban pedig ajánlatos öntözni. A vizenyős talaj okozta gyökérrothadáson kívül gyakorlatilag teljesen kártevő- és kórokozómentes. Hosszú életű növény, kedvező körülmények között akár 80-100 évig él, és több mint 30 éven át hozhat bőséges termést.

A termése legfőképpen 20% cukrot tartalmaz, de igen magas a C-vitamin-tartalma:

meghaladja a fekete ribizliét (ötszörösen!), a citromét és a narancsét. A levelek vitamintartalma is jelentős. Kérge szivglikozidokat tartalmaz, a termések fogyasztása akadályozza gyomor-bélrendszeri betegségeket és a vérszegénység kialakulását. Kelet-Ázsiában a terméseket hagyományosan a skorbut, vérzékenység, a tuberkulózis, fogszuvasodás, reuma és agyi vérkeringésszavarok kezelésére használják. Leveleiből főzeléket, levest főznek a helyi lakosok.

Nemesítést az oroszok karolták föl, a legjobb fajtákat ők hozták létre: 'Aromatnaja' (zamatos), 'Krupnoplodnaja' (óriásgyümölcsű). Díszfajtája az 'Arctic Beauty', kihajtáskor bíborvörös, majd nagyon élénken tarka, nagy levelekkel, erősen illatos virágokkal.

Szaporíthatjuk magvetéssel rögtön az érés után, ősszel, hidegágyban, vagy három hónapi nedves rétegzés után tavasszal üvegházban. A csírázás mindkét esetben hónapokig eltarthat. Az apró magvakból kicsi csíranövények kelnek, ezért gondos tűzdelést majd szétcserepezést igényelnek. Érdekes módon a magoncokban jóval nagyobb a hím egyedek aránya. Dugvánnyal szaporítva igen magas gyökerezési arány érhető el. A zöld dugványokat késő tavasszal, a félfásokat július-augusztusban, a fás dugványokat október-novemberben szedjük, és minden esetben hidegágyban szaporítsuk.

Nemrég került a nyugati kertekbe a **gongsani** vagy **holdfény aktinidia** (*Actinidia pilosula*) lombhullató, 5-7 méter magasra kapaszkodó, váltivarú, kétlaki kúszónövény. Fiatal hajtásai fehéren molyhos szőrösök, később csupaszok, vörösbarnák, feltűnő ovális paraszemölcsökkel telehittettek. Vöröslő nyelű levelei 6-11 centiméter hosszúak, 5-8 centiméter szélesek, az oválistól a keskeny lándzsásig változnak, gyakran igen hosszán kihegyezettek, vékony lemezűek. A fonákuk sűrűn fehér molyhos, a felszínükön elszórtan szőrösök. Az ereztük különösen a fonáki oldalon feltűnő. A levelek válla lecsapott vagy szíves, gyakran aszimmetrikus, a széle szabálytalanul fűrészes. A levélhórnáljában május-júniusban megjelenő virágzat 5-7-esével nyíló, 2 centiméter átmérőjű sárgástól a korallpirosig változó színű, illatos virágokból áll. Gömbölyded, 2-2,5 centiméteres termései szeptember-októberben sárgászöldre érnek, ehetőek, csupaszok, feltűnő fehér paraszemölcsökkel. A természetben csak viszonylag kicsi területen él Kína délnyugati tartományában, Jünnanban, 2100-3300 méter körüli magasságban.

A kivi vagy ízletes aktinidia vad típusának is nagyok és mutatósak a porzós virágai

Legfőbb díszértéke a leveleinek csúcsi felén lévő ezüstfehér-hőfehér foltokban rejlik, ami lenyűgözően szép és hatásosá teszi a levélzetét. Szaporítása, felhasználása és nevelése azonos a mandzsu aktinidiáéval, de hidegérzékenyebb, ezért melegebb fekvésbe kell ültetni, tövét télire vastagabb mulcsréteggel takarni, mert friss hajtásai károsodhatnak a kései fa-

gyoktól. A mandzsu aktinidiához hasonlóan érdekes tulajdonsága, hogy mint a macskamenta (*Nepeta*) esetében a macskák lerágják az alsó leveleit, ezért fiatalon védeni kell őket.

Vácrátóton, a Nemzeti Botanikus Kertben több aktinidiafajt nevelünk. Az egyik fal mellé telepített mandzsuaktinidia-példá-

nyunk – mivel porzós példányaink is vannak – szokott teremni, de legtöbbször elfelejtkezem róla, és így a madarak szüretelnek. A lombzat szépen színeződik.

A kevésbé mutatós **tara aktinidia** (*Actinidia arguta*) öreg, több mint 60 éves porzós (hím) példánya magasan a fák koronájába kapaszkodott, kisebb termős egyedei rendszeresen finom termést hoznak.

A **kivi** vagy **ízletes aktinidia** (*Actinidia deliciosa*) gyümölcsét mindenki jól ismeri az üzletekből. Kevesebben tudják azonban, hogy kedvező helyeken nálunk is sikeresen termeszthető, és dísznövényként is igen mutatós. Vácrátóton a vad típusának Kínából hozott magjából neveltem növényeket. Hatalmas leveleik, sűrű, vörös szőrzetük, dús virágzásuk lenyűgöző, és rendszeresen hoznak termést. Mivel a legtöbb aktinidia termése ízletes, több fajt vontak már termesztésbe.

A tarka levelű aktinidiafajokkal egészen különleges és egyedi hatást érünk el a kertünkben. A hazai árudákban nem terjedtek el, Nyugat-Európából megvásárolva és hazahozva azonban bátran ültessük őket.

Kósa Géza

A tara aktinidia termős virágai...

...és kifejlődött, de még nem teljesen érett termése

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

Fizessen elő most!

A Magyar Lovassport Szövetség kiadványa

Megrendelőlap

Megrendelem a **Pegazus - A lovasok lapja** című lapot példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 8 340 Ft
 1/2 évre 4 170 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

.....
aláírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy előfizethető az ország bármely postáján, és a hírlapkezelésnél, valamint e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, és a 06-80-444-444-es telefonszámon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
 Tel.: 06-1-470-0411, fax: 06-1-470-0410
 E-mail: boldog.rebeka@pegazuslap.hu, www.amierdonk.hu

Házi pékség, vidéki stílusban

Kertbarátoknak, vidékre vágyóknak, vegetáriánusoknak, ínycsekeknek és gasztrokalandoroknak egyaránt a kedvére való, az illatuk csábító, szinte ellenállhatatlan. A friss kenyér a legbarátságosabb hely-

zetekben is bevethető: olyan követ, amit ha előre küldünk, már borítékolva érezhetjük a győzelmet. Cserépben sütjük, vagy pálcikára csavarva: így egyszerű, szép alakjuk lesz, a sütőből egyenesen az asztalra tehető, ajándékba vihető, mutatósak és egészségesek!

A vidéki hangulatot idéző kis torta hidegen és melegen is finom, kínálhatjuk előételként, borkorcsolyának, vagy könnyű vacsorának, kifinomult ízlésűeknek!

Halmos Monika
www.rozsakunyh.hu

FOTÓ: VASS ANDRÁS

Cserépben sült kis cipók

Hozzávalók: 3 dl tej, 5 dkg burgonyapehely, 5 dkg vaj, 25 dkg teljes kiőrlésű liszt, 20 dkg finomliszt, 1 kiskanál só, 1 evőkanál cukor, 2,5 dkg élesztő, a tetejére 3 evőkanál tej

Előkészítünk 2-4 tisztára mosott cserepet. A tejet elkeverjük az élesztővel, a cukorral és két kanál liszttel, majd langyos

helyen fölfuttatjuk. A kétféle lisztet egybekelesztjük, hozzáadjuk a burgonyapelyhet, a vaját, és összedolgozzuk a megkelt kovással. Egyszerűbb a dolgunk, ha dagasztógéppel csináljuk. Megsózzuk és a szépen összeállt tésztát kendővel letakarva a kétszeresére kelesztjük. Azután óvatosan átggyúrjuk, és a cserepek méretéhez igazítva 2-4 felé vesszük. A tisztára

mosott cserepeket sütőpapírral kibéleljük, beletesszük a tésztagömbölyegeket és még egyszer megkelesztjük. Tejjel megkenjük, és előmelegített sütőben 180 fokon, 40-45 perc alatt megsütjük.

Ötlet: Egy-két adag maradék burgonyapüréből is hasonló módon elkészíthető!

Provanszi kalácsok pálcikán

Hozzávalók: 30 dkg finomliszt, 25 dkg kukoricaliszt, 2 kiskanál só, 1 evőkanál cukor, 1 mokkáskanál fekete bors (őrölt), 1 evőkanál olívaolaj, 2,5 dkg élesztő, 2-2,5 dl víz, 1-1 szál rozmaring és levendula, a tetejére 1 tojás, durva só

Az élesztőt kevés liszttel, cukorral vízben felfuttatjuk. A kétféle lisztet összeszítáljuk, hozzáadjuk a fűszereket, az apróra vágott rozmaringot, a durvára őrölt borsot, belemorzsoljuk a levendulát. Kisebb gerezd fokhagymával még ízletesebbé tehetjük. Alaposan összeggyúrjuk, jól megdagasztjuk, akár dagasztógépben is. Letakarva megkelesztjük, azután átggyúrjuk, és 12-16 részre osztjuk. Egyenként átggyúrjuk, kisodorjuk, és az így kapott „kígyót” beolajozott bambuszpálcikára csavarjuk. A pálcikás kalácsokat sütőpapírral bélelt tepsire fektetjük, tojással megkenjük, megsózzuk, és még fél órán át pihentetjük. Előmelegített sütőben 180 fokon 30-35 perc alatt szép pirosra sütjük.

Ötlet: aki nem szeretne ennyit bibelődni, kenyérsütő gépben is megsütheti ezt a remek tésztát!

Levendulás-édeskőményes pite

Hozzávalók: 115 g liszt, csipetnyi só, 5 dkg vaj, 2 evőkanál hideg víz, a töltelékhez 75 g vaj, 1 nagy fej vöröshagyma, 1 kisebb édeskőmény, 2 evőkanál friss vagy 1 evőkanál szárított levendulavirág, 1,5 dl tejföl, 2 tojássárgája, só, őrölt bors

A hideg vajat apróra vágjuk, majd a liszttel elmorzsoljuk. Csipet sóval ízesítjük, és a vizet hozzáadva rugalmas tésztává gyúrjuk. Kinyújtjuk és kibéleljük vele négy kb. 8 centiméter átmérőjű formát. Villával megszurkáljuk, és a hűtőbe tesszük pihenni, amíg a töltelék elkészül. Ehhez a hagymát apróra vágjuk, a felolvasztott vajon üvegesre sütjük. Hozzáadjuk a szintén felaprított édeskőményt, és kb. 15 percig pároljuk, a tűzről levéve belemorzsoljuk a levendulavirágokat. A tésztával bélelt kis formákat előmelegített sütőbe tesszük, és 180 fokon 8 percig elősütjük. Elrendezzük benne a zöldséges-levendulás keveréket. A tojássárgákat a tejföllel simára keverjük, sóval, őrölt borsal ízesítjük, és a formákba kanalazzuk. 10-15 perc alatt készre sütjük. Friss levendulavirággal díszíthetjük.

Szeccesszió VIRÁGOKBAN

A viszonylag rövid időszakot megélt szeccesszió a természet kincseit, a virágokat, leveleket vette alapul alkotásaihoz. Csodálatos Zsolnay-vázák őrzik e díszítő művészet virágmintáit.

A budapesti Iparművészeti Múzeum számos tárgyat őriz ebből a korszakból. *Katona Anna* mestervirágkötőnek és a múzeum szakembereinek köszönhetően a Nagytétényi Kastélymúzeumban csodálhatták meg a látogatók a virágdíszekben életre kelt szeccessziós stílust. A fő motívum a nőszirm (*Iris germanica*) volt, de a múzeumi tárgyakon szereplő virágok is visszatértek az alkotásokban. Gyönyörű, élő virágdíszek és a 20. század elejéről származó, mellettük sora-

kozó virágmintás vázák, csészek, csempék kápráztatták el a nézőket. A kiállítás hangulata visszarepített a múltba, s rövid időre mindenki a korszak szereplőjének érezhette magát.

K ü l ö n l e g e s

3

4

5

6

7

1 Katona Anna halásztelki mestervirágkötő stílusos virágdíszei gazdagították a kiállítást

2 Nőszirm modern, szeccessziós hangulatú virágdíszben

3 A nőszirm a szeccesszió jellegzetes virágmotívuma

4 Váza nőszirmdíszítéssel

5 A szeccesszió jellegzetes vonalait a virágkötő művészek fölhasználják az alkotásaikban

6 Eucharis (örömke) virágdíszben

7 A fréziás virágdísz legyezőszerűen hajtogatott papírlapok egészítették ki

8-9 Az orchideákkal díszített virágdísz a stílus másik jellegzetes virágára, az árvácskára emlékeztetett

8

9

Szabó János rovata

Köszönök mindenkit!

A MŰLT EMLÉKEI

Pozsonyban, a Flora Bratislava 2014 kertészeti kiállításán nagyszabású virágkötészet-versenyt rendezett a SAKF (Szlovák Virágkötők Szakmai Egyesülete). Nostalgikus hangulatú növény-összeállítás volt az egyik versenyszám. A virágkötő versenyzők régi, használaton kívüli tárgyakat használtak növénytartóként, a szakemberek és a nézők számára is meghökkentő ötletekkel. Vajon hány virágtartó áll az udvarokban, amelyekbe szép, egyszerű növény-összeállítások készülhetnek, hogy díszítsék a házuk környékét, az udvarunkat!

1

2

3

4

5

1 Rozsdásodó fémvázát használt Milán Danihel

2 A hordó is jó tartóedény (Katarína Pacúchová alkotása)

3 Földes László régi zománcozott lavórt használt kertrészletet idéző alkotásához, amellyel a második helyezést érte el

4 Martina Gablíková régi babakocsit fedezett föl

5 A postások régen biciklivel, jellegzetes bőrtáskában hordták ki a leveleket. Ez ihlette Rebeka Elzerovát

6 Róbert Soták modern, ám régies hangulatú alkotása

7 A bölcsőbe ültetett kerti virágos összeállításért Mária Miháliková kapta a legmagasabb pontszámot

2

6

7

MEGÚJULÓ DIVAT

1

A nagy országos esküvői vásárokat, bemutatókat általában januárban, februárban tartják, hogy a fiatal pároknak elegendő időt adjanak a fölkészülésre, a virágdíszek megrendelésére.

Klein Andrea gyömrői virágkötő mester azonban elhatározta, hogy ő közvetlenül az esküvői időszak előtt, május végén mutatja be ötletárát. A Gyömrői Napok rendezvényen tartott esküvői divatbemutató megfelelő alkalom volt erre. Néhány izgalmas, modern és meghökkentő csokrot mutatunk be tőle.

2 3

1 Klein Andrea a meglepetések mestere

2-3 A menyasszonyok kedvelik a modern megoldásokat: orchideák díszítik a hortenziaalapra készült tölcsercsokrot

4 Érdekes textilalpra készült barokkos csokor

5 A cseresznyés csokor hatalmas sikert aratott. Ám ha nincs már cseresznye, jöhet a meggy, az egres és a szőlő is

6 Az orchideákkal díszített kézmelegítőre emlékeztető menyasszonyi díszhez hasonló stílusú hajdísz illik

4

6

5

HERBÁCIÓ

NÉPIGYÓGYÁSZATI RECEPTEK MAGAZIN

Kozmetikumok, gyógyreceptek: növényekből, házilag

SÖR AKÁCBÓL FOKHAGYMALIKŐR VIRÁGSZÖRPÖK GYÜMÖLCSVAJAK

rózsavaj | máktej | fenyőmagtej | növényi tejföl
akácvíz | sült körömvirág | liliompálinka
teapuncs | homoktövis befőtt | orgona lekvár
gesztenyetej | narancshéj-üdítőtital
és még sok más házilag elkészíthető recept...

**KERESSE AZ ÚJSÁGÁRUSOKNÁL A MEGÚJULT
HERBÁCIÓ MAGAZINT!**

KORÁBBI FÜZETEK MEGRENDELHETŐK: 0630 437 8900
www.erdokincse.hu

Magyarország virágos szakácskönyvei

Elegáns, tartalmas szakácskönyvek, melyek nem hiányozhatnak az inyencek és a kertbarátok polcáról! Minden, ami ehető virág!

Megrendelhető:
www.rozsakonyho.hu • info@chetovirag.hu
+36-30-9647144

Josera.

Különleges, mint az Ön kedvence

szuperprémium állateledelek

- minden fajtnak
- izletos és egészséges
- mesterséges tartósítószer, színezék és ízfokozók hozzáadása nélkül
- kiváló minőség elérhető áron
- folyamatosan bővülő választék

Forgalmazza az Inter-Mix Kft.
1172 Budapest, Rétifarkas u. 6.
telefon: (1)4021010 e-mail: intermix@intermix.hu
www.intermix.hu

HERMAN OTTÓ BONSAI EGYESÜLET

Budapest XIII., Dráva utca 11.
www.bonsaiherman.atw.hu

Július 31., csütörtök
Tipikus hibák bonsai növényeknél
Laczkó Tibor

Augusztus 28., csütörtök
Japán kertek
Kalocsa Endre

Szeptember 5-7.,
péntek–vasárnap
Az egyesület őszi kiállítása az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban

Szeptember 25., csütörtök
Bonsai növények egyedi tartása, telettétése
Kalász József

NEMZETI BOTANIKUS KERT

Vácrátót, Alkotmány u. 2–4.

Július 26., szombat
(eső esetén július 27., vasárnap)
Nyári komolyzenei hangverseny a Musica Sonora Kamarazenekar közreműködésével.
Állandó programok a nyár folyamán:

Felnőtt- és gyerekcsoportoknak kertlátogatás szakvezetővel; botanikai és kínai tanséta sétafüzetek segítségével; a hónap érdekességei sétafüzetrel; „Túl nagy lábom élünk” kiállítás a Karbonházban; táborozás gyerekeknek, környezetnevelési programok; A csoportos programokra előzetes bejelentkezés: (+36)-(28)-360-122 www.botanikuskert.hu

Július 26–27.
VII. Lótusznapok
Szegedi Tudományegyetem, Fűvészkert
Szeged, Lövölde u. 42.
www.lotusznapok.hu
www.fuveszkert.u-szeged.hu

Augusztus 8–9.
Faiskolai Börze
Szombathely
Tel.: (+36)-(30)-372-5328
www.fakerteszh.u

Augusztus 17–20.
Farmer Expo (mezőgazdaság) + Hortico (kertészet)
Debrecen
Tel.: (+36)-(52)-436-011
www.farmerexpo.hu

Szeptember 3–6.
Bábolnai Gazdanapok
Bábolna, Ménesbirtok
www.babolnaigazdanapok.hu

Szeptember 6.
Álföldi Faiskolai Nap
Kecskemét
Tel.: (+36)-(30)-278-5837
www.wafe.hu

Szeptember 10–14.
Budavári Borfesztivál
Budai Vár
www.aborfesztival.hu

Szeptember 19–21.
Hortus Hungaricus
Szigetszentmiklós,
Flora Hungaria
www.hortushungaricus.hu

A programajánlat elkészítéséhez a rendelkezésünkre álló adatokat dolgoztuk fel, a legjobb tudásunk szerint. Mielőtt útnak indulna, érdeklődjön a nyitvatartási idő és a helyszín felől.

A Kertbarát Magazin idei 5–6-os számában megjelent előfizetési akció nyertesei, akik egyenként 2000 Ft-os Oázis vásárlási utalványt kapnak:

Konczor János, Berzence; Domokos Józsefné, Balatonboglár; Ecsődy Lajos, Kiskunlacháza; Kunos Andrásné, Kecskemét; Tóth Tihamérné, Kapuvár; Vágvolgyiné Zalántai Mária, Budajenő; Morvai Viktor, Budapest; Sára József, Maglód; Dobay Imre, Szeged; Drajkó Ferencné, Nagyoroszi; Vitkóczy Erika, Budapest; Hajnal Miklósné, Gyál; Kertészné Mészáros Magdolna, Zamárdi; Liza Dekor Bt., Budapest; Torgyik Józsefné, Kiskőrös; Bertalan Péterné, Veresegyház; Miklósy Éva, Budapest; Simon Ferencné, Keszthely; Szombati Irén, Érd; Vincze Veronika, Budapest; Cappe Györgyné, Csabacsúd; Lacsik Balázs, Rábacsécsény; Molnár Gyuláné, Sárrettudvari; Rózsahegyi Jánosné, Adony; Galambosné Máté Mária, Tök.
Gratulálunk a nyerteseknek!

Fizessen elő most a Kertbarát Magazinra!

Fizessen elő egy évre a Kertbarát Magazinra 2014. július 19. és szeptember 19. között és nyerjen!

Első 25 előfizetők az Oázis Kertészet 2000 Ft-os vásárlási utalványát kapja, ami az ország bármelyik Oázis Áruházában levásárolható.

www.oazishu.hu

A Kertbarát Magazin megjelenik kéthavonta

Előfizetési megbízás
Előfizethető az ország bármely postáján, a hirdalapkészbesítőknél, e-mailen a hirdalapelofizetes@posta.hu címen, a (06)- (80)-444-444-es telefonszámon, vagy a honlapunkon: www.kertbaratmagazin.hu
Kérjük olvashatóan töltsse ki, s küldje a Magyar Posta Zrt. Levél Üzletág Központi Előfizetési és Árucsoport címére: 1900 Budapest

Előfizetem a Kertbarát Magazin című kiadványt.
Előfizetési díj egy évre: 3600 Ft

Név: _____

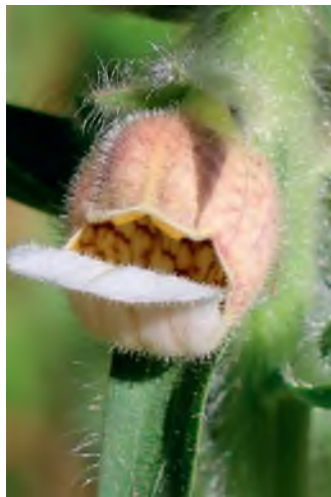
Cím: _____

Kelt: _____ év _____ hó _____ nap

aláírás _____

Diószegi Károly növényről küldött képet, amelyet Budapest 3. kerületében, a Róka-hegyen járva fényképezett. A faj meghatározásában kért segítséget.

A képen látható gyapjas gyűszűvirág (*Digitalis lanata*) fokozottan védett növény, sziklagyepeken, karsztbokorerdőkben gyakori. Az útifűfélék családjába tartozik. Kétéves növény, az első évben tölevélrózsát fejleszt, fűzért alkot virágait a második évben hozza. A leveleiben található hatóanyag szívgyógyszerek alapanyaga.

Gyorsan terjedő veszélyes gyomnövényre hívjuk föl a figyelmet. Súlyos allergiás reakciókat vált ki a kaukázusi medvetalp (*Heracleum montegazzianum*). A Kaukázus vidékén, illetve Közép-Ázsiában őshonos, de igénytelenségének köszönhetően gyorsan felszaporodik. Virágszárnak átmérője a 10 centimétert, hossza pedig az 5 métert is elérheti, levelei 1-2 méter szélesek. Kora tavasztól nyár végéig virágzik, ernyős virágzata akár 80 centiméter átmérőjű is lehet. Erősen invazív faj, kiszorítja a többi növényt az élőhelyéről.

A zellerfélékre jellemzően furanokumarinokat tartalmaz, de a rokon nemzetségekhez képest sokkal nagyobb mennyiségben. A bőrt erősen fényérzékennyé teszi, elegendő, ha csak hozzáérünk a növényhez. Ha az érintett bőrfelületet UV-sugárzás éri, a bőr kipirosodik, viszketni kezd, néhány óra múlva égési sérülésekre emlékeztető hólyagok jelennek meg rajta, gyógyulásával hegek maradnak vissza. Szembe kerülve átmeneti, vagy súlyos esetben végleges vakságot is okozhat. Ha a növény a bőrünkhöz ér, szappanos vízzel alaposan mossuk le az érintett területet, és forduljunk orvoshoz.

Mélyreható karógyökere miatt nehezen irtható, igazi túlélőművész. Csak zárt ruházatban és védőszemüvegben szabad dolgozni a közelében. A kaukázusi medvetalp nagyon hasonlít az Európában honos, kisebb termetű és jóval kevésbé veszélyes közönséges medvetalpra (*H. sphondylium*).

Nagy Istvánné egyik tujabokról küldött képet. A tünetek tavaly jelentek meg kisebb ágrészekben, az idén viszont továbbterjedt a kártétel. Megpróbálta lehajlítani az elhalt ágat, de az közben többször kitörött. Tanács: vajon mi károsíthatja?

A tujabokron nagy valószínűséggel a borókaszú (*Phloeosinus aubei*) károsít. A meghatározásban nagyon hasznos információ, hogy pattanva tört a meghajlított ág. Az igen apró, mindössze 2-3 milliméter hosszú kifejlett állatok nehezen érhetők tetten, tavasszal, május közepétől rágják ki magukat a fertőzött fából, a kergén alig 1 milliméteres lyuk látható. Az 5-10 centiméter hosszú másodéves oldalhajtások tövébe rágnak be, majd a hajtáscsúcs felé haladva kiodvasítják a hajtás belsejét. A kirágás helye a rágcsálékról és a kifolyó gyanútáról ismerhető föl. Amint a károsított hajtás elszíneződik, a kártevő odébbáll, és a közelítő oldalhajtáson folytatja a táplálkozást. Az első elszíneződött oldalágak júniusban jelennek meg, a károsítás késő őszig fo-

MARÁCZI LÁSZLÓ FELVÉTELE

lyamatos, a kiodvasított oldalhajtások megbarnulnak, majd a szél hatására, vagy hajlításra az alapjuknál letörnek. A tuján kívül a hamisciprusokat, a borókákat és a Leyland-

ciprusokat is látogatja, előszeretettel károsítja a Smaragd tuját. Az országban mindenütt elterjedt, leginkább a legenygült, szárazságtól szenvedő, valamint a frissen telepített nö-

vényeken jelenik meg. Az egészséges, jó erőben lévő fát kevésbé szereti, mivel az sok gyantát termel, amiben a berágó bogár megfullad. A legjobb védekezés a megelőzés, megbízható helyről, egészséges növényeket vásároljunk. Tartsuk jó erőben a növényeinket, szárazságban rendszeresen, alaposan öntözzük a tujasövényeket, és a tápanyag-utánpótlásról se feledkezzünk meg. Az elszíneződés kezdeti jeleit mutató hajtásokat az elágazásig vágjuk vissza, és semmisítsük meg. A vegyszeres védekezés nehezen kivitelezhető, mivel csak rajzáskor hagyják el belső járataikat a kártevők.

KÖNYVAJÁNLÓ

Megyeri Szabolcs: Gyümölcstermesztés a házikertben

A Cser Kiadó Kertünk növényei sorozatában idén megjelent könyv a házikerti gyümölcstermesztéshez hozza meg a kedvet. A szerző részletesen szól a gyümölcsöskertek típusairól, a tápanyag-utánpótlásról, a növényvédelemről, az egyes gyümölcsfajok ültetéséről, neveléséről, a szüretéről, illetve külön a szamócáról. A 17 gyümölcsfaj részletes ismertetésénél kitér a termesztésük környezeti feltételeire,

a vízigényükre, a talajjal szemben támasztott kívánalmakra, és felsorolja a legfontosabb fajtákat.

Kapható a könyvesboltokban, illetve a www.cserkiado.hu oldalon.

Rejtvény

A Hortobágyi Nemzeti Park egyik ritka és értékes növénye bújkik meg a feladvány zölddel jelölt sorában. A négybetűs szavakat függőlegesen illesse be az ábra megfelelő oszlopaiba!

ALMA, ARAT, BUGA, CSÚR, ÉGER, EGRI, FIAS, FÜGE, MEZŐ, MUST, MÚFÚ, ÖLVV.

A		F		M	F
	U	L		G	
T		I		Ü	R

SKUDO kullancs- és bolhariasztó

A SKUDO ultrahangos kullancsriasztó hanghatásával, vegyi anyagok használata nélkül önmagában is nagy biztonsággal képes távol tartani a kullancsokat és a bolhákat a házi kedvenceitől.

A készülék az embertől is távol tartja a vérszívó parazitákat.

Kedvezmény: 10-50 db megrendelés esetén 5%, 50 db feletti megrendelés esetén egyedi ajánlatot adunk!

Fonai Elektronikai Kft. H-2000 Tatabánya, Árpád út 11.
Tel./Fax: +36 34 316 672, e-mail: spuri@spuri.hu, www.spuri.hu

A megoldásokat küldje be címünkre!

A helyes megfejtést beküldők között egy nyertes részére könyvet sorsolunk ki.

Címünk: Kertbarát Magazin, 1591 Budapest, Pf.: 294. Beküldési határidő: 2014. szeptember 5.

A Kertbarát Magazin május-júniusi számában közölt rejtvény helyes megfejtéséért felajánlott könyvet Somodiné Horváth Valéria szabadszállási olvasónk nyerte.

ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

LASSÚ FELTÁRÓDÁS

Wuxal® Pázsittal szebben nő a gyeplé! www.szepezold.hu

A Wuxal® Pázsit speciális, lassú feltáródású nitrogén formájának köszönhetően folyamatosan, ideális összetételben szolgáltat tápanyagot. Így egész szezonra düszá és ragyogóan zölddé varázsolhat vele minden gyepléfelületet, és a kiegésző veszélyét is elkerülheti.

Kwizda Agro Táplálék és védőnk

20 éves tapasztalata

Kérdéseiket, ötleteiket, javasataikat és észrevételeiket továbbra is várja a szerkesztőségben: Algeier Wendy algeier.wendy@kerteszetesszoleszet.hu

A Kertbarát Magazin legközelebbi száma szeptember 19-én jelenik meg.

Postacímünk: Budapest, Postafiók 294, 1591 Faxszámunk: 273-2285. E-mail címünk: szerkesztoseg@kerteszetesszoleszet.hu

spuri.hu Rágcsálóriasztók

Szabaduljon meg hivatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, pele, görény
- vakond
- kullancs, bolha
- galamb, seregély

Forel Elektronikai Kft.
2800 Tatabánya, Árpád út 61.
Tel./Fax: +36 34 316 673
e-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu

1	SOVÁROG	ERKÖLCS-TAN	DIPLOMA-CIAI TILTAKO-ZÁS	ITRILUM NITROGEN VEGYJELE BRUSSZELI ÉPÍTMÉNY	21	SZEMÉ-LYED	SZÓNÁK IS LEHET	FELJÁRÓ	BALGA HITVESE, VOROS-MARTY	HEGYBE VÁJT ÉPÍTMÉNY
2	MEREV PONTOS-SÁG									
3	ABRAKOL				NEM RÖMLIK MEG ELEKTRO-MÁGNES RÉSZE			5		
4	DIMITAR, BOLGÁR REGÉNY-ÍRÓ V.		3		NŐI NÉV FENYEGET, KENYSZE-RIT					
5	SZENT KLÁRA ALAPÍTOTTA APÁCA REND	TEHERAL-TÓ MÁRKA ZÖLD CITROM		11			DALMÁT SZIGET ZIRIC, HATÁRAII			
6								2	ÚJRA-KEZDÉSI ÉGI-MESZELŐ	
7	A LEGVE-KONYVABB BETŰ	YMA PERUI ÉNEKESNŐ BEKAFAJTA							ORVOSI MŰSZER BÁDOG, FOLIA	
8	MUTATNI KEZDI KICSINYÍTŐ KÉPZŐ	ERŐSEN CSP MIKSA, FELTALÁLÓ, MÉRNÖK V.					23	LÁSD OTT, RÖVIDEN MÉLY-VASÚT		AUGIASZ RENDEL-LEN HELYE
9	DALMŰ-SZINHÁZ	JÓZAN GONDOL-KODÁSÚ RÖMLŐTT	ÉPÜLET-SZÁRNY	GARABA IMRE MONOG-RAMJA	NÉPIES MEGSZÓLTÁS ... SHAN, KINAI HEGYSÉG					19
10	MOZART-SZEREP (VÁRÁZS-FUVOLA)									
11	RITKA NŐI NÉV									
12	TABULA ... TISZTA LAP									
13	MÓDOSÍ-TOTT ZENEI HANG									
14	MAGYAR AUTOJEL	KERGETÉS, HAJSZOLÁS BÁLINT, KÖLTŐ V.								
15	RÁBAKÖZI									
16	ZAMBIA SPORT-JELE									
17	VERSET ÜTEMEZ	RÁSKAI ... KÓDEX-MÁSOLÓ V. ZUHATAG								
18	GYOM-NÖVÉNY									
19	TÁRSA RÖVIDEN									
20	FELŐRAII RÉSZBEN HELYRE-HOZI									
21	HORDÓT MÉRŐ									
22	A SZABAD-BAN									
23	RENDET RAK									
24	SUMÉR-AKKAD EPOSZ (ADAPA)									

„Mosolyog a nyári dél, az asztalon friss, fehér új kenyér – Honnan van az új kenyér?”

Három traktor földet szántott, a vetőgép búzát vetett, felhő hullatta az esőt, nap hullatta a meleget, szőkent a szár szép magasra, jött a kombájn, learatta, learatta, kicsépelte, a gőzmalom megörölte, teherkocsi hazahozta, anya pedig megsütötte.

Mosolyog a nyári dél, az asztalon friss, fehér új kenyér.”

A rejtvény számozott négyzetek betűiből a vers költőjének neve és versének címe állítható össze. Kérjük, hogy a megfejtést küldje be címünkre!

Kertbarát Magazin
1591 Budapest, Pf.: 294.
vagy e-mailen: titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu
Beküldési határidő: 2014. szeptember 15.
A helyes megfejtést beküldők közül három nyertes könyvjutalomban részesül.

A dús virágú vagy somtermésű EZÜSTFA

A Budai Arborétum gyűjteményében sok, kevésbé ismert lombhullató, sőt örökzöld ezüsthafajjal találkozhatunk. Egy évvel ezelőtt az arborétum egyik különleges ezüsthafát, a pirostermésű ezüsthafát (*Elaeagnus umbellata*) ismerhettük meg. Most a lombhullató fajok közé tartozó dús virágú, vagy más néven somtermésű ezüsthafát (*Elaeagnus multiflora*, szinonim néven *E. edulis*) mutatjuk be.

Kelet-Ázsiában előforduló faj, Kínában, Koreában és Japánban honos. Viszonylag alacsonyabb, 2-3 méter magasra és hasonló szélesre növekvő, terebélyes koronát fejlesztő cserje. A sokak által jól ismert, itt-hon tévesen gyakran olajfának is nevezett keskeny levelű ezüsthafával szemben a somtermésű ezüsthafa nem tövises ágrendszerű, 6-8 centiméter hosszú, tojásdad levelei lényegesen szélesebbek. Színi oldaluk sötétzöld, később a kezdetben látható csillagszőrkötől lekopaszodó. A fonáki oldaluk ezüstös, barna pikkelyekkel ritkán borított. Májusban tömegesen nyílnak finom illatú, sárgásfehér vagy halvány sárga virágai. E dús és nagyon mutatós virágzásról kapta a multiflora, azaz sokvirágú elnevezést is. Az elvirágzást követően július-augusztusra érnek meg hosszú kocsányú, 1,5 centiméteres, tojásdad csonthéjas termései, amik a húsos somterméseire emlékeztetnek. Nagyon mutatósak az ezüstös lombzat között, színük csillogó sötétvörös vagy kissé barnásvörös. Finomak, édeskés-savanykásak, lédúsak. Eredeti hazájában régóta fogyasztják, bort és lekvárt is készítenek belőle. Tudományos nevében az *edulis* (ehető) jelző is erre utal. A madarak nagy kedvvel csemegéznek a termésekből.

Nagyon szép növény, szoliterként vagy cserjecsoporthoz ültethető, de akár sövénynek is jó. Helyenként edényes növényeket nevelnek belőle. Városterületén viszonylag jó, a közepesen száraz körülményeket, a soványabb talajokat is elviseli. Meghálálja azonban a jobb kerti viszonyokat, a normál kerti talajt és a napos fekvést. Az ezüsthafa nemzetség többi tagjához hasonlóan érdekes és hasznos tulajdonsága, hogy a gyökereinek nitrogénmegkötő baktériumok élnek, melyek megkötik a légköri nitrogént, s azt a növények számára fölvehetővé teszik.

Sütöriné Diószegi Magdolna

A magkérő leveleket a BCE KETK Dísznövénytermesztési és Dendrológia Tanszék címén, 1518 Budapest, Pf.: 53, Sütöriné dr. Diószegi Magdolna várja. A 105 Ft-tal fölbélyegzett válaszborítékra írják rá: „Magot küldünk”.

BODOR JÁNOS FELVÉTELEI

Rétegzéssel

A dús virágú ezüsthafa, többi rokonához hasonlóan magvetéssel könnyen szaporítható. A nyár végén összegyűjtött terméseket áztassuk vízbe, s nyomkodjuk ki a terméshúsból a magokat. Ezután úgynevezett rétegzéssel elősegíthetjük a majdani, tavaszi vetést követő csírázást, e nélkül a magok könnyen elfeksznek, azaz a vetés évében nem kelnek ki, hanem a magágyban fekszenek a következő évig, vagy esetleg még tovább is. A rétegzés során keverjük nyirkos homok közé a magokat, s tavaszig tartuk hűvös helyen, az erkélyen vagy a hűtőszekrény aljában. Tavasszal már korán megkezdhetjük a vetést: a magokat szórjuk kerti talajjal ¼ részig megtöltött cserepek vagy ládák tetejére, s takarjuk be a közeggel mintegy 1-1,5 centiméter vastagon. Rendszeresen öntözzük. A kikelő magoncokat áttűrdelhetjük cserepekbe, s ha megerősödnek, végleges helyükre kerülhetnek.

Május-júniusi számunk megfejtése: Ady Endre: Fagyosságok
A felajánlott könyveket Képes Anna nyíregyházi; Nagy Antal Csaba tatabányai; Zsiborás Istvánné zalaegerszegi rejtvényfejtőinknek postázzuk.

Nyári forróság - hűsítő árak!

Az Oázis Kertészetekben augusztus 1, 2, 3-án
és szeptember 5, 6, 7-én minden növény
árából annyi százalék kedvezményt kap,
ahány °C-s a hőmérő mutat!

☛ **minimális kedvezmény 24%!**

Kövessen minket
a Facebook-on:
facebook.com/Oazis.Kerteszet

Iratkozzon fel
hírlevelünkre:
www.oazis.hu/feliratkozas

csodálatos krizantémok
490 Ftól/jaz Oázisban
már augusztusban is!

Jöjjön el hozzánk, és váltsa be
1000 forintos kuponunkat!

1000
EZER FORINT

Az Oázis Kertészet
ajándék kuponja

A kupon az összes érvényesítésre felhatalmazott, 2014. augusztus 18-31. között,
lejárata: 5000 Ft értékű díjazásért való,
illetve esetén 4000 Ft-ot kell fizetni a
A kupon más áruval nem vehető be, más
ajándékos érvényesítés nem vehető be. Más
lejárati egy darab kupon használható fel.

www.oazis.hu

Kertészeti Áruházaink az országban:

Ajka 8400 Ipari Park, északi szektor; Budakeszi Szőlőskert Ipari Park (a Tesconál) Budapest - Pasarét 1026 Zilah u. 6; Budapest - Kőbánya 1101 Kőbányai út 47; Budapest - Rákosszentmihály 1162 Szlovák út 15; Budapest - Soroksár 1237 Helsinki út 80, Cegléd 2700 Külső-Jászberényi út 2; Csepel Mini 8229 Kossuth Lajos u. 15.; Diósd 2049 Diófásor u. 19. (Az Intersparnál); Hajdúnánás Mini 4080 Szabadság u. 50; Jászberény 5100 Nagyfőutai út 17; Keszthely 8360 Semmelweis u. 2; Mohács 7700 Pécsi út, Ipari Park, Monor 4-es főút 32. km; Nyíregyháza 4400 Korányi Frigyes út 204; Orosháza Mini 5900 Székács József u. 61; Szolnok - Szajol 4-es főút 108. km. Tatabánya 2800, Erdész u. 39. (A Dózsakerületben)